

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Ekonomika ve veřejné správě a sociálních služeb**

Studenti a volný čas (sociologický výzkum)

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Jana Frühaufová**

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Petra ZIEGELWAGNER**

Znojmo, 2013

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své bakalářské práce Mgr. Petře Ziegelwagner, za odborné konzultace a cenné připomínky, kterými pomohla k vypracování této bakalářské práce.

Prohlášení

Prohláším, že jsem bakalářskou práci na téma Studenti a volný čas (sociologický výzkum) vypracovala samostatně pod vedením Mgr. Petry Ziegelwagner a uvedla v seznamu použité literatury všechny použité literární a odborné zdroje.

Ve Znojmě dne 19. 4. 2013

Jana Frühaufová

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor	Jana FRÜHAUFOVÁ
Bakalářský studijní program	Ekonomika a management
Obor	Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb
Název	Studenti a volný čas (sociologický výzkum)
Název (v angličtině)	Students and their leisure time (sociological research)

Zásady pro vypracování:

Cíl práce: Porovnat způsob trávení volného času u studentů středních a vysokých škol.

Dílčí cíle:

Popsat možné způsoby trávení volného času a trendy v posledních desetiletích v ČR a v Evropě.

Prozkoumat strukturu volného času u mladých lidí.

Zjistit, zdali a jak se liší trávení volného času podle věku a vzdělání.

Zjistit, jaký vliv má na trávení volného času socioekonomický status rodiny.

Popsat finanční aspekt trávení volného času u mladých lidí.

Postup práce:

1. Studium odborné literatury k pojmům: volný čas, mládež, životní způsob, socioekonomické podmínky, sociologický výzkum.
2. Návrh metod a technik výzkumu, jejich testování na předvýzkumu.
3. Praktická část: sběr dat.
4. Analýza a interpretace dat.

Metody: Kvantitativní metoda sběru dat za použití dotazníkové techniky.

Rozsah práce: 40 - 55

Seznam odborné literatury:

1. DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. Praha: Karolinum; Univerzita Karlova, 2000. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.
2. HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. 1. Praha: Portál, 2004. 173 s. ISBN 80-7178-927-5.
3. KUBÁTOVÁ, Helena. *Sociologie životního způsobu*. 1. Praha: Grada, 2010. 272 s. ISBN 978-80-247-2456-0.
4. MELGOSA, Julián. *Žít naplno: kniha o dospívání*. 2. Praha: Advent-Orion, 2000. 191 s. ISBN 80-7172-601-X.
5. SAK, Petr. *Proměny české mládeže*. 1. Praha: Petrklíč, 2000. 292 s. ISBN 80-7229-042-8.

Datum zadání bakalářské práce: duben 2012

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2013

Jana FRUHAUFOVÁ
student

Mgr. Petra ZIEGELWAGNER
vedoucí bakalářské práce

prof. PhDr. Kamil FUCHS, CSc.
garant studijního oboru

prof. PhDr. Kamil FUCHS, CSc.
rektor SVŠF Znojmo

Abstrakt

Tématem bakalářské práce je komparace způsobu trávení volného času u studentů středních a vysokých škol a vliv socioekonomického statusu rodiny. V teoretické části jsou definovány pojmy mládež, životní způsob, volný čas, sociologie a sociologický výzkum. V praktické části je popsán samotný kvantitativní výzkum a následné vyhodnocení získaných dat.

Klíčová slova

Mládež, volný čas, životní způsob, sociologický výzkum

Abstract

The bachelor thesis compares ways of spending free time by secondary school students and university students and *the influence of family socio-economic status*. The theoretical part defines the concepts of youth, lifestyle, leisure, sociology and sociological research. The practical part describes the quantitative research itself and subsequently evaluates the obtained data.

Keywords

Youth, leisure, lifestyle, sociological research

OBSAH

1	ÚVOD	8
2	CÍL A METODIKA	10
2.1	CÍL PRÁCE	10
2.1.1	<i>Dílčí cíle</i>	10
2.1.2	<i>Hypotézy</i>	10
2.2	METODIKA PRÁCE	11
3	TEORETICKÁ ČÁST	12
3.1	MLÁDEŽ	12
3.1.1	<i>Vymezení pojmu mládež</i>	12
3.1.2	<i>Znaky charakterizující mládež</i>	13
3.1.3	<i>Dílčí závěr</i>	16
3.2	ŽIVOTNÍ ZPŮSOB	16
3.2.1	<i>Vymezení pojmu životní způsob</i>	17
3.2.2	<i>Teorie životního způsobu</i>	17
3.2.3	<i>Dílčí závěr</i>	19
3.3	VOLNÝ ČAS	19
3.3.1	<i>Vymezení pojmu volný čas</i>	19
3.3.2	<i>Funkce volného času</i>	19
3.3.3	<i>Pojetí volného času</i>	21
3.3.4	<i>Faktory ovlivňující způsob trávení volného času</i>	22
3.3.5	<i>Způsoby trávení volného času</i>	23
3.3.6	<i>Trendy trávení volného času v ČR a v Evropě</i>	25
3.3.7	<i>Dílčí závěr</i>	27
3.4	SOCIOLOGICKÝ VÝZKUM	27
3.4.1	<i>Co je sociologie</i>	28
3.4.2	<i>Typy sociologických výzkumů</i>	28
3.4.3	<i>Etapy sociologického výzkumu</i>	29
3.4.4	<i>Techniky sociologického výzkumu</i>	30
3.4.5	<i>Objekt sociologického výzkumu</i>	31
3.4.6	<i>Dílčí závěr</i>	33
4	PRAKTICKÁ ČÁST	34
4.1	VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	34
4.1.1	<i>Cíl výzkumu</i>	34
4.1.2	<i>Příprava výzkumu</i>	34
4.1.3	<i>Typ výzkumu a metodika</i>	34
4.1.4	<i>Charakteristika výzkumného souboru</i>	34
4.1.5	<i>Interpretace získaných dat</i>	35
4.1.5.1	<i>Komparace způsobu trávení volného času studentů středních a vysokých škol</i>	36
4.1.5.2	<i>Struktura volného času</i>	41
4.1.5.3	<i>Vliv socioekonomického statusu rodiny na volný čas</i>	52
4.1.5.4	<i>Finanční aspekt</i>	56
5	ZÁVĚR	61
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	63
6.1	LITERATURA.....	63

6.2	ELEKTRONICKÉ ZDROJE.....	64
7	SEZNAMY	65
7.1	TABULKY.....	65
7.2	GRAFY.....	65
8	PŘÍLOHY.....	66
8.1	MASLOWOVA PYRAMIDA LIDSKÝCH POTŘEB	67
8.2	POROVNÁNÍ ZPŮSOBŮ TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU STŘEDOŠKOLÁKŮ A VYSOKOŠKOLÁKŮ	68
8.3	DOTAZNÍK.....	69

1 Úvod

Jaká je struktura času trávení volného času studentů? Kolik volného času vlastně mají? A jaký vliv má socioekonomický status rodiny? Na tyto otázky se pokusím odpovědět ve své bakalářské práci. Téma trávení volného času studentů jsem si vybrala nejen proto, že se mi osobně týká vzhledem k věku mých dětí, ale i proto, že je v současné době aktuální.

Jak studenti stráví svůj volný čas, ovlivňuje mnoho vnitřních i vnějších faktorů. Rodina, primární sociální skupina, je rozhodujícím faktorem pro většinu mladých lidí. Je také prvotním prostředím. Vytváří hmotné podmínky, zabývá se výchovou, vzděláním a tvoří také sociální ochranu. Znamení vliv má velikost a úplnost rodiny. Během 20. století značně narostl počet rozvodů a tím i počet monoparentálních rodin (pouze s jedním rodičem). Tento vývoj se promítl i do zvyklostí mládeže, kteří jsou přímou ohrožováni sociálně patologickými jevy.

Struktura volného času a volnočasových aktivit mládeže není nemenná, jednou pro vždy daná, nýbrž doznává vaseuritých změn. K velkému posunu směrem ke konzumnímu charakteru trávení volného času mládeže došlo u nás po roce 1989. Před tímto rokem byl z velké části volný čas mládeže státem kontrolován a organizován. Ufiv mateřských školách byly děti organizovány v kroužcích, koláči v Pionýru a studenti pak v Socialistickém svazu mládeže (SSM). Sledování televize, vzhledem k programovému obsahu, nebylo na prvních místech v oblíbenosti, tak jak je tomu dnes, a proto mládeži možnost scházet se, vítala. Dnes hromadné organizování volného času mládeže již není v takové míře praktikováno, nebo v současnosti chybí finance ve veřejných rozpočtech. Oproti minulosti značně vzrostl objem a frekvence činností, které mají povětšinou konzumní charakter, jako například návštěvy restaurací a diskoték. Dnešní mládež má rovněž zvýšené nároky, aby vlastnila například elektronické přístroje nemalé ceny, značkové oblečení, oblíbeného druhu hudby, tedy přidání se k subkultuře, která je typická pro současnou mladou generaci.

V teoretické části jsou vysvětleny základní pojmy například vklad volný čas, funkce volného času, životní způsob, socializace, sociologie, mládež, charakteristické znaky mládeže nebo hodnotová stupnice mládeže.

V praktické části je vyhodnocení sociologického výzkumu, který se opírá o výsledky dotazníkového šetření provedeného u 309 oslovených respondentů a pomocí kterého jsem porovnávala způsob trávení volného času studentů středních a vysokých škol, vliv socioekonomického statusu rodiny na volbu způsobu trávení volného času i jeho finanční aspekt.

2 Cíl a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce šStudenti a volný čas je komparace zp sobu trávení volného času studentů středních a vysokých škol.

2.1.1 Dílčí cíle

- Pomocí sociologického výzkumu chci prozkoumat strukturu volného času u mladých lidí z výše uvedených škol.

- Dále pak chci zjistit, zdali a jak se liší trávení volného času podle věku a dosaženého vzdělání.

- Také mě zajímá, jak velký vliv má p í volb zp sobu trávení volného času socioekonomický status rodiny.

- Pomocí výzkumu chci popsat finanční aspekt trávení volného času u mladých lidí.

2.1.2 Hypotézy

1. Více ve volném čase sportují střední školáci než vysokoškoláci, kteří mají zase nast jí sjednané brigády než střední školáci.
2. Chlapci sportují a hrají hry na PC ve větší míře než dívky, které více poslouchají reprodukovanou hudbu.
3. Více než 10 % studentů tráví svůj volný čas posezením s přáteli.
4. Sociální sítě pravidelně denně navštívuje více než 75 % studentů.
5. Ve všední dny mládež sleduje televizi více než o víkendu.
6. Mládež z rodin s vyšším socioekonomickým statusem má více navštívuje restaurace a diskotéky.
7. Většina studentů se zdá výše kapesného nedostatečná.

2.2 Metodika práce

Na samém začátku zpracovávání mé bakalářské práce bylo studium odborné literatury k tématům volného času studentů, životního způsobu i sociologie. Jako nejvhodnější literatura mi posloužila kniha od Petra Šarka - Proměny české mládeže a od Bedřicha Hofbauera - Dětství, mládež a volný čas. Dále pak kniha od Heleny Kubátové - Sociologie životního způsobu a také Sociologie od Jiřího Buriánky. K tématice sociologického výzkumu jsem přečetla od Miroslava Dismana o Jak se vyrábí sociologická znalost a Sociologický výzkum od Jaroslava Šihovského.

Pro samotný výzkum volného času studentů jsem si zvolila kvantitativní typ výzkumu, techniku písemného dotazování. Dotazník je sestaven na základě stanovených cílů a hypotéz a je zcela anonymní. Koncem ledna 2013 jsem provedla pilotní výzkum, který mne upozornil na případné nedostatky ve formulacích otázek dotazníku nebo na jeho distribuci. Během února a března 2013 jsem pak provedla samotný výzkum a získané informace zpracovala.

3 Teoretická část

3.1 Mládež

Pod pojmem mládeř máme kařdý z nás pon kud jinou p edstavu. N komu se vybaví řáci základních –kol, jinému studenti st edních i vysokých –kol, dal–ímu vytane na mysl lelkující a hlu ná skupinka teenager , kterou tém denn vídá p i cest z práce. A v podstat jsou ty p edstavy v–echny správné. Proto unifikovat jakýmkoliv zp sobem pojem mládeř není v bec jednoduché. Je t eba brát v potaz mnoho hledisek jako práv v k, řivotní styl, ale i sociální asoprostor.

3.1.1 Vymezení pojmu mládeř

V Pedagogickém slovníku se uvádí, ře mládeř je řsociální skupina tvo ená lidmi ve v ku p iblifn od 15 do 25 let, kte í jifl ve společ nosti neplní role d tí, av–ak společ nost jim je–t nep iznává role dosp lých. Má charakteristický zp sob chování a my–lení, jiný systém vzor , norem a hodnot. Kařdá generace mládeře reprodukuje n které kulturní hodnoty dané společ nosti, jiné odmítá a vytvá í hodnoty nové. Proto vzniká v pr b hu socializace mládeře ur íté nap tí, vyvolané její v t–í schopností prosazovat nové v ci, ale men–í ochotou společ nosti tyto zm ny p ipustitř (PR CHA, 1995, str. 120).

Vedle pojmu mládeř se velice ásto objevuje pojem adolescence. Macek (2003) spojuje tímto termínem celé období mládí a dospívání, kdy pokládá za pat i né rozli–ení na t i stupn : ásnou adolescenci vymezenou zhruba mezi 10-13 rokem v ku, st ední adolescenci vymezenou p iblifn 14-16 rokem v ku a období mezi 17-20 let, za pozdní adolescenci. Macek také dále uvádí, ře řtrvalou charakteristikou adolescence z stává, ře je považována za most mezi d tstvím a dosp lostíř (MACEK, 2003, str. 10).

Podobné rozd lení uvádí ve své knize zabývající se dospíváním i Melgosa (2000). řDospívající jsou závislí na svých rodi ích b hem dlouhých let studií a rovn fl v dob , kdy hledají zam stnání. ásto to bývá do v ku 20 ařl 25 let. T ebaře jifl vysp li po stránce biologické a p ekro ili zákonem stanovenou hranici dosp losti, psychosociální dospívání pokračuje. Z tohoto d vodu psychologové dosp li k záv ru, ře v pr myslov vysp lých zemích dospívání není stadiem pouze p echodným, ale také rozpínavým. Proto se dnes rozli–ují tato období:

- Rané období dospívání: 11-15 let

- Střední období dospívání: 16-18 let
- Pozdní období dospívání: 18-22 let a více (MELGOSA, 2000, str. 22)

3.1.2 Znamky charakterizující mládež

Biologické znamky

Nejnápadnější znamky, které charakterizují mládež, jsou znamky biologické, tj. především z hlediska tělesného vzhledu. Podle Pavla Štábla je rozdíl v adolescenci u chlapce je to výrazný, u dívek ufl nepatrný. Průměrný chlapec vyroste ze 171 cm v patnácti letech na 178 cm v osmnácti letech, dívka ze 164 na 165cm. Trup roste nyní více než končetiny, takže adolescent ufl není ššamá ruka ó samá noha. Jeho postava dostává konečné dospělá proporce (ŠTÁBL, 2006, str. 193). Petr Macek ve své knize o adolescenci uvádí, že dívky vnímají jako dlefitý vzhled jednotlivých partií těla, kdežto pro chlapce je významný především vzhled tváře a hodnocení postavy (MACEK, 2003, str. 45).

Pro dospívající je tedy velice dlefité, jak vypadají, jak je na základě toho přijímá jejich okolí a jak jsou vnímáni svými vrstevníky. Vágnerová uvádí, že adolescenti jsou narcisticky¹ zaměřeni. Jakýkoliv tělesný handicap může mít zásadní vliv na nalézání vlastní identity, nebo nejistota pramenící z nízkého sebevědomí může ovlivnit také chápání vlastní individuality jako méně cenné. Na vzhled totiž klade mládež veliký důraz. Charakteristickým biologickým znakem je také probouzející se sexualita. Vztahy jsou v tuto dobu je to krátkodobé a dlefitým aspektem těchto vztahů bývá často zvedavost a potřeba ujistit se o vlastní ceně a popularitě. V adolescenci nemá totiž je to reprodukční složka žádnou hodnotu nebo bývá dokonce chápána jako nepřijemná komplikace (VÁGNEROVÁ, 2007, str. 9).

Psychologické znamky

Každým dnem získává mladý člověk nové intelektuální schopnosti, musí se přizpůsobit nové duševní kapacitě. Takto vstupuje do světa dospělých a to se projevuje například i tím, že fakta začíná analyzovat abstraktněji a vytrácejí se z nich. Upevňuje si také osobní nezávislost, zatím v tuto dobu citovou a duševní, aniž by se vytratila úcta k rodičům. Přitom často dochází k rozporům v názorech na oblast morálky a chování. Musí také zvládnout rostoucí požadavky ve škole a stanovit si cíle týkající se povolání (MELGOSA, 2000, str. 32).

¹ Narcismus ó vyhocená sebeláska, narcista ó sebezbožný člověk

V praktickém důsledku to znamená, že se zvyšuje schopnost uvažovat o aktuálních možnostech, variantách řešení jednotlivých problémů a také v domění kompetence a efektivnosti při řešení problémů. Z obsahového hlediska se rozšiřuje horizont myšlení a poznávání zejména ve vztahu k vlastní budoucnosti, ale i přítomnost a minulost nabývají na novém významu. To přispívá k pocitu vlastní autonomie a hodnoty. Tato proměna není jednoznačně časově lokalizována, nebo probíhá u různých lidí v odlišnou dobu (MACEK, 2003, str. 47).

Sociální znaky

Sociální život jedince není nájemně daným, ale neustále se znovu a znovu utváří v množství zcela konkrétních sociálních interakcí. V době dospívání má parta zásadní význam. Je důležité, aby se mladý člověk do party vhodným způsobem zapojil, přijal společnou ideu. Sounáležitost s nějakou sociální skupinou, ke které patří, dává najevo například zvláštním typem úsměvu, poslechem hudby určitého flánu nebo stylem oblékání. Například vyznavači stylu emo², punkeři, skinheadi, skateboardisté. Typickým projevem dospívajících je také zvláštní způsob komunikace a uhlívaní vlastního specifického slovníku. Dnešní mládež si velmi oblíbila zkratky, kterých uhlívá například psaní sms i na facebooku, například PLS znamená prosím. Sociologicky slovník popisuje tento jev jako potěbu závislosti. Špatná sociálních kontaktů, přátelství a jiných sociálních vazeb nebo potěba zapojení se do nějaké skupiny a uznání v ní. Vlastní uhlívané hierarchie potěbu A. Maslow nazývá špatnou náležitostí mezi vyšší potěbami - jako nejnižší stupeň (ontogeneticky³ i významově) po potěbách fyziologických a potěbách bezpečí; následována je potěbou úcty a sebeaktualizace (JANDOUREK, 2001, str. 190).

O vlivu vrstevnické skupiny píše i Matoušek a Kroftová (2003) ve své knize Mládež a delikvence. Špatně frustrovaných nízkou podporou rodiny je pravděpodobně, že potěba kladného přijetí vrstevnickou skupinou bude ještě silnější než u dětí s dobrým rodinným zázemím. Na tyto děti má v době party velký vliv a také ho uhlívá (MATOUŠEK a kol., 2003 str. 83).

V této době si potěbuje dospívající sestavit i vlastní hierarchie hodnot, rady rodičů, co je dobré a co špatné, co je důležité a co druhořadé bere jako výchozí bod, je to však již

² Emo (zkratka výrazu šemotions - ale z anglického šemotions) je americký slangový výraz označující subkulturu, která je zaměřena na hledání výrazných emocí. Apatie a lhostejnost jsou pro ni nepřijatelné.

³ Ontogeneze o individuální vývoj jedince od zárodkového vývoje do zániku.

nedosta ující. Jde o období socializace, u ní se ovládat a chovat jako dospělý (MELGOSA, 2000, str. 32).

Široký a dlouholetý mezinárodní výzkum hodnotové orientace (patnáct západoevropských zemí, USA, Kanada, 1980-1991) ukázal, že v průběhu osmdesátých let se snížilo praktikování křesťanské víry, rovněž poklesl důraz na občanskou morálku. Obecně se zvýšila tolerantnost k názorům druhých, tradiční hodnoty začaly být relativizovány. Také v oblasti sociopolitických hodnot přestali adolescenti jemně diferencovat, obecně se snížila jejich důvěra ke státním institucím. Na druhé straně se zvýšila důvěra v materiální zabezpečení života a v možnosti osobního rozvoje. Výrazně se oslabil protest mládeže proti životnímu stylu generace jejich rodičů, ale nezmenšil se význam hodnot, které souvisejí s profesionálním uplatněním (MACEK, 2003, str. 68).

Hodnotová stupnice mládeže

Od roku 1990 probíhá proces krystalizace toho, co je společensky žádoucí, tolerovatelné, vedoucí k úspěchu. Je zřejmé, že zásadní změny v naší společnosti se významně promítly do oblasti hodnot, životních strategií, životního stylu a morálky. Tržní model uplatňovaný nejen ve společnosti, ale i v soukromí, přijali za své v jednání zejména mladí lidé. Mládež ve své většině patří ke zdravým, sebevědomým, zvědavým a dobrodružným lidem, kteří mají představu, že zvládnou praktický život, dokáží se přizpůsobit společensko-ekonomickým změnám. Bylo realizováno mnoho výzkumů zabývajících se studiem hodnotové stupnice u mladých lidí a ukazuje se, že i zde došlo k posunu hodnot. V roce 2000 proběhl v Institutu dětí a mládeže, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen IDM) výzkum na téma Mládež na prahu 3. tisíciletí. Součástí práce je i tabulka srovnávající deset nejvýznamnějších hodnot mladé generace v roce 1997 s rokem 2000. Za pouhé tři roky došlo u hodnoty šmít dobrou práci, dobré zaměstnání tedy, být dobře materiálně zajištěn, k posunu z pátého místa na druhé. Naopak u hodnoty šdobré vztahy s lidmi došlo k opačnému posunu a to z druhého místa na čtvrté. Také šflit ve zdravém životním prostředí pokleslo v hodnotovém žezení z třetího místa až na sedmé. Je to nejvíce propad a zdá se jako by mládež na problematiku zhoršujícího se životního prostředí přestala brát takový zájem jako dříve (ONDRUŠKOVÁ, 2000, str. 23).

Tabulka 1 Deset nejvýznamnějších hodnot pro mladou generaci

	1997		2000
1.	mít dobré přátelé	1.	mít dobré přátelé
2.	dobré vztahy s lidmi	2.	mít dobrou práci, dobré zaměstnání
3.	žít ve zdravém životním prostředí	3.	žít v míru
4.	žít v míru	4.	dobré vztahy s lidmi
5.	mít dobrou práci, dobré zaměstnání	5.	žít ve spokojené rodině a dobře vychovávat děti
6.	žít ve spokojené rodině a dobře vychovávat děti	6.	žít v klidu a jistotě
7.	starat se o své zdraví	7.	žít ve zdravém životním prostředí
8.	estně jednat	8.	mít dost času na odpočinek a záliby
9.	mít dost času na odpočinek a záliby	9.	estně jednat
10.	mít dobré znalosti, hodnověd	10.	mít dobré znalosti, hodnověd

Zdroj: (IDM, Mládeží na prahu 3. tisíciletí, 2000, s. 23).

Podle Saka, Sakové patří mezi sedm nejdůležitějších hodnot, které mládež vyznává: zdraví, láska, životní partner, rodina a děti, přátelství, mír a život bez válek, svoboda. Hodnoty, které se umístily na posledních sedmi místech žebříčku, jsou: uspokojování svých zájmů, majetek, společenská prestiž, veřejná prospěšnost, soukromé podnikání, běh, politická angažovanost (SAK, 2004).

3.1.3 Dílčí závěr

V první kapitole své práce jsem se snažila popíslit pojem mládeží. V popisu znaků, které mládeží charakterizují, jsem se zaměřila nejen na ty nejvýznamnější a na první pohled nejvíce patrné, jako je vzhled, vzhled nebo projevy chování, ale snažila jsem se popsat i to co se odehrává uvnitř tvořící se, dospívající osobnosti. Tato proměna není jednoznačně časově lokalizována, nebo probíhá u různých lidí v odlišnou dobu a proto ani nelze obecně stanovit, kdy uhl nejde o děti, ale o mládeží a od kdy uhl je možno považovat člověka za dospělého.

3.2 Životní způsob

Životní způsob je souhrnný název pro všechny aspekty toho jak žijeme, jakou si utváříme image, jak se prezentujeme ve společnosti. Životní způsob je tedy to, jak bydlíme, jak se stravujeme, jak se oblékáme, kde pracujeme, co děláme ve svém volném čase a to vše dobrovolně, dle vlastního uvážení.

3.2.1 Vymezení pojmu životní způsob

Životní způsob máme chápát jako široký komplex činností a vztahů, jimiž lidé a sociální skupiny uspokojují své potřeby a rozvíjejí své potenciality⁴, a zároveň je i komplexem vztahů, které v tomto procesu vznikají, v etnicky s nimi spjatých hodnot, norem, idejí. Životní způsob je vyjádřen formou každodenní životní praxe, soubohem reálných činností probíhajících v konkrétních sociálních situacích (JEDLIČKA, 2004, str. 396).

V Pedagogickém slovníku je uvedeno pod pojmem životní způsob, že je to osobnostní charakter jedincem vykonávaných činností, používaných postupů a množství času, které je činností věnováno. Je určen materiálními podmínkami, osobnostní úlohou, charakterem práce a ve společnosti převládajícím životním stylem. Životní způsob rodiny silně ovlivňuje postoje k dělnictvu a vzdělávání a tím i průběh a výsledky edukačního procesu (PŘECHÁ, 1995, str. 288).

V tomto vysvětlení pojmu se objevuje další slovní spojení a to životní styl. Podle Kubátové je pojem životní styl konkrétnější. Vychází z toho, že životní způsob je nikoliv systémem, ale kvantitativní souhrn (činností, vztahů, projevů, aspektů apod.) a životní styl je systém, je tedy pro něj charakteristická provázanost těchto částí životního způsobu. Provázanost je založena na kvalitativní souvislosti všech těchto částí. Vědomo to, co si člověk z kultury osvojí a prakticky v životě uplatní, formuje jeho životní styl. Ten je ovšem individualizován, dotvořenadou specifických detailů (BURIÁNEK, 2008, str. 103; KUBÁTOVÁ, 2010).

3.2.2 Teorie životního způsobu

Teoriemi životního způsobu a jejich dělením se ve své knize Sociologie životního způsobu zabývá Helena Kubátová. Její rozdělení je velmi podrobné a odborné, a proto jej zde uvádím.

- Konformní⁵ životní způsob o tento životní způsob je založen na konformitě s obecným kulturně-hodnotovým vzorcem společnosti. Právě společná hodnotová orientace je nezbytnou podmínkou existence společnosti nebo sociální skupiny.

⁴ Potenciality - schopnosti

⁵ Konformní - souhlasný, shodný, odpovídající

- Hédonistický⁶ životní způsob vznikl v důsledku změny ekonomiky nikoliv na práci, ale na spotřebě. Marketing podporuje hedonistický životní styl, který je založen na myšlence, že všechny myslitelné potřeby je třeba uspokojit ihned.
- Deviantní životní způsob je způsob, kdy zájmy jednotlivce se neshodují se zájmy společnosti.
- Alternativní životní způsob i uspokojování svých potřeb se sice odlišuje od orientace podle obecného dominantního kulturně-hodnotového vzorce společnosti, ovšem v rámci tohoto vzorce existují různé alternativy uspokojování potřeb. Pokud člověk vybírá z možností, které jsou mimo tento vzorec, jeho životní způsob není alternativní v rámci dominantního vzorce, ale deviantní, tj. odchýlený od dominantního vzorce.
- Sociálně-psychologický model dosahování statusu, kde sociální status je zde pojímán jako status zaměstnanecký, tedy jako dosažená pozice ve stratifikačním⁷ řebíčku povolání.
- Liberálně-ironický životní styl je založen na soukromé individuální svobodě, která je spojena s veřejným projektem solidarity. Solidarita je vyvolána schopností vcitovat se.
- Buržoazně-bohémský životní styl, kde sociální vrstva, pro její příslušníky je charakteristické spojení hodnot buržoazního kapitalismu s bohémskými hodnotami alternativní kultury. Tato vrstva se označuje jako vrstva bobos (buržoazně bohémové), která se vyznačuje paradoxním usměřením buržoazních činností a bohémoství.
- Třídní životní styl, kde skrze odlišné životní styly se neustále reprodukuje odlišnost ekonomických zdrojů a kulturních zájmů mezi třídami. Tím se vytváří únik zpevněné vazby životních stylů na životní podmínky, tedy na tyto zdroje a zájmy, které dávají vznik životním stylům (KUBÁTOVÁ, 2010, str. 38-76).

⁶ Hedonistický – pojímá slast jako nejvyšší hodnotu, dobro

⁷ Stratifikace – rozvrstvení, vrstevnatost

3.2.3 Dílčí závěr

Druhá kapitola je v nována pojmu flivotní zp sob a odli-nému vymezení jednotlivých sociologických teorií zp sobu flivota. Jde o to, jak mladý lov k vyhodnotí podn ty a vzory rodinného prost edí i sociálního okolí a jaký postoj k tomu zaujme. Tím si zvolí prozatím flivotní zp sob, sv j flivotní styl, který se ale i nadále vlivem vn j-ého prost edí utvá í.

3.3 Volný čas

Volný as není jen pouhým pr vodním jevem flivota, ale i jeho aktivizujícím initelem. Volno asové aktivity mají r zný obsah i dosah, hodnotové zam ení a ú inky. Pomáhají utvá et jednotlivce, mladou generaci i celou spole nost. Do aktivit ve volném ase pronikají relativn snadno vlivy a d sledky vývoje spole nosti i flivota mladých lidí a to vede k jeho kvantitativním i kvalitativním prom nám. Mofnosti seberealizace vznikají dnes p edev-ím tím, fle se mladému lov ku nabízí dobrovolné rozhodování a také v t-í míra svobody (HOFBAUER, 2004, str. 11-12).

3.3.1 Vymezení pojmu volný čas

Volným asem chápeme v-echen as, který nám zbude, splníme-li si v-echny svoje povinnosti (pracovní, rodinné, spole enské) i pot eby fyziologické a biologické. Jde o prostor, o jeho fl náplni a využití si rozhoduje sám jedinec. Trávení volného asu je úzce spjato s flivotním stylem, je mofno ozna it jej jako ukazatel flivotního zp sobu. Volný as je také ve svém obsahu systémov provázán s daným typem spole nosti, kterému odpovídají ur ité hodnoty, instituce, vzorce chování a sociální mechanismy spojené s napl ováním volného asu (SAK, 2000, str. 131).

Poufliji op t definici z Pedagogického slovníku, kde je definován volný as jako š as, s kterým lov k m fle nakládat podle svého uvá flení a na základ svých zájm . Volný as je doba, která z stane z 24 hodin po ode tení asu v novaného práci, pé i o rodinu a domácnost, pé i o vlastní fyzické pot eby (v etn spánku) (PR CHA, 1995, str. 255).

3.3.2 Funkce volného času

Volný as má ty i základní funkce. Funkci odpo inkovou, funkci zábavní, funkci kultiva ní a v dob dospívání velmi významnou funkci socializa ní. Je d leffité, jaký

význam jedinec volnému času ve svém životě přikládá. Může jeho význam podceňovat, přeceňovat nebo znát jeho reálný význam. Popíme si tedy trochu blíže jednotlivé funkce.

Funkce odpočinková

Právě s touto funkcí je volný čas snad nejvíce spojován. Oddech, regenerace a zotavování jsou brány jako jedny z hlavních způsobů trávení volného času. Mezi nejčastější odpočinkové činnosti mládeže podle výzkumu Petra Saka z roku 1996 patří sledování televize, poslech hudby, povídání s přáteli, nicnedělání. V poslední době bych si troufla přidat i hraní her na počítači nebo návštěvy sociálních sítí.

Funkce zábavní

Funkce zábavní má regenerovat duševní síly. Pro něho může být kompenzací za čas strávený ve školní lavici sportovní činnost, pro jiného návštěva diskoték, tanečních zábav, večerky, mejdan, turistika nebo četba knih.

Funkce kulturní

Funkcí kulturní se rozumí rozvoj osobnosti. Ve volném čase se jedinec vzdělává a zdokonaluje. Jde například o mimoškolní jazykové kurzy, četbu knih, o výtvarnou činnost nebo o výuku hraní na hudební nástroje. Pokud je tato činnost vykonávána ze svobodného rozhodnutí, jedinec cítí smysluplnost vykonávané činnosti a má pro ni i předsobklady, pak podle Pelikána (1997) jsou to faktory ovlivňující uspokojení z práce nebo studia. Jde o duchovní komfort, bez něhož si nelze představit skutečnou štěstí (PELIKÁN, 1997, str. 36).

Funkce socializační

Nejprve si uveďme co to je socializace. Socializace je proces, kterým se učíme svým sociálním rolím, právy a povinnostem, pravidly společenského styku atd. V tomto procesu sehrávají klíčovou roli socializační instituce, jako je například rodina, škola, pracovní skupina, masová média apod. Věchtni sociologové se shodnou na tom, že každý člověk, který se narodí do společnosti, musí být zsocializován, nebo člověk se rodí jako biologická bytost, ovšem s velkými dispozicemi pro zsocializování. Je-li proces socializace úspěšný, vede k tomu, že člověk se stává společenskou bytostí, která obvykle dobrovolně dodržuje společenská pravidla a normy, nebo je má zvnitřnit (KUBÁTOVÁ, 2010, str. 260).

Socializace je v nejširším smyslu slova formováním a růstem osobnosti pod vlivem rozmanitých vnitřních podnetů, v etnolidských činnostech, které souborně nazýváme výchovou. Termín výchova vyjadřuje cílev domé a soustavné působení rodičů, učitelů a dalších výchovných činitelů. Socializace je širším pojmem než výchova a obsahuje veškeré v domé i nev domé, přirodní a společenské vlivy, které působí na osobnostní vývoj. Je také procesem, jehož prostřednictvím se jedinec učí, čemu lidé v okolní kultuře věří a jaké chování od nich očekávají. V průběhu socializace, která představuje proces zespolení rolí, nabývá smysl osobní identity jedince (JEDLIČKA, 2004, str. 15).

Volný čas tedy plní funkci socializační svým obsahem. To čemu se mladý člověk ve svém volném čase věnuje, jej ovlivňuje a spoluutváří jeho osobnost. Čím bohatší a pestřejší je náplň volného času jednotlivce, tím lépe probíhá i jeho socializace.

3.3.3 Pojetí volného času

Na problematiku volného času lze nahlížet z mnoha různých hledisek. Pávková a kol. (2002) uvádí koncepci dělení podle ekonomického, politického, sociologického a sociálně psychologického, pedagogicko-psychologického a zdravotně-hygienického hlediska.

Ekonomické hledisko

Ekonomické hledisko sleduje vložení prostředků státu i společnosti. Jde nejen o výchovnou a vzdělávací činnost, ale v dnešní době i o odvětví tržní ekonomiky. Účast a vliv státu lze spatřovat ve vytváření podmínek pro požadované a společensky fládoucí způsoby a formy trávení volného času, k nimž patří například zakládání a ovlivňování zařízení pro volný čas dětí a mládeže DDM, ZUŠ, jazykové školy, školní družiny, školy v přírodě apod. Dále pak pomoc sdružením, organizacím, spolkům a institucím, které pracují s mladou generací ve volném čase. Oproti koncepcím z počátku 20. století, jež volný čas pokládaly za čas neproduktivní a tedy promarněný, se dnes již hospodářský význam volného času doceňuje.

Politické hledisko

Politické hledisko závisí na iniciativě státu. Ten ovlivňuje trávení volného času mládeže především prostřednictvím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Legislativním zabezpečením volného času a jeho realizátorů a kvalifikovanou a kvalitní přípravou organizátorů a pedagogů volného času. Je součástí školské soustavy, kolik prostoru a pozornosti bude věnováno volnému času fláků a studentů.

Sociologické a sociálně psychologické hledisko

Sociologické a sociálně psychologické hledisko sleduje, jak volný čas ovlivňuje interpersonální⁸ vztahy. Důležitým faktorem, který toto hledisko sleduje v první řadě, je vliv sociálního prostředí na způsob trávení volného času. Nejvíce ovlivňujícím determinantem⁹ je rodina. Bohužel rodiny, kde není dobře zvládnutá výchovná úloha, se často vyznačují nezájmem o volný čas mládeže, což může být příčinou případného negativního vývoje. Šrovná výchova učí děti chápat materiální hodnoty jako prostředek, ne jako cíl života. Souvisí to se vztahem k hodnotám, který nestaví na první místa hodnoty materiální, ale spíše jiné, kvalitativní (PELIKÁN, 1997, str. 35).

Pedagogické a psychologické hledisko

Pedagogické ovlivňování volného času se snaží nejen o podporu aktivit mládeže a její seberealizaci, ale i o navázání sociálních kontaktů, pocitu bezpečí a jistoty. Erich Weber, kterého můžeme považovat za jednoho ze zakladatelů pedagogiky volného času, k tomu poznamenává: „Pro pedagogiku volného času je zde nelehký úkol výchovy k opravdovému volnému (WEBER, 1963).

Pedagogické hledisko má tedy dva úkoly: výchovu ve volném čase a výchovu pro volný čas. Nejen tedy vychovávat ve volném čase, ale i učinit mládež, aby uměla s časem hospodářit a dobře jej dělila mezi čas potřebný pro plnění úkolů a na volný čas.

Zdravotní a hygienické hledisko

Zdravotní a hygienické hledisko sleduje, jakým způsobem volný čas ovlivňuje v-estraný rozvoj duševní a tělesné. Důležitou roli zde hraje nastavení denního režimu i to jak je nakládáno s volným časem, zda je tráven aktivně i pasivně. Správné využívání volného času pozitivně ovlivňuje zdravotní stav jedince.

3.3.4 Faktory ovlivňující způsob trávení volného času

Způsob trávení volného času ovlivňuje velmi mnoho faktorů. Jednotlivé faktory ovlivňující životní styl povstávají mezi sebou mají vzájemné vazby. Existují souvislosti mezi sociálním postavením, příjmy, vzděláním a trávením volného času na jedné straně a na straně druhé se životním stylem, který se výrazně diferencuje podle sociálních,

⁸ Interpersonální - mezilidský

⁹ Determinovat – obdařit vlastnostmi nebo vývojovým nasměrováním

socioekonomických a sociodemografických charakteristik lidí. Podle Zicha (1976) lze dle faktorů ovlivňujících způsob trávení volného času na dva základní, a to faktory vnější a vnitřní.

Faktory vnější (exogenní)

- Vlivy plynoucí z přírodního prostředí (přírodním geografické a přírodní podmínky lokality).
- Lidské působení na životní prostředí (způsob urbanizace, vytváření podmínek pro volnočasové aktivity, přemýšlené vyuffívání krajiny a míra narušení životního prostředí).
- životní a výchovné podmínky (rodinné a školní prostředí, to jak tráví čas osoby nejbližšího společenského prostředí, postoje sociálního okolí).
- Společenské a historické podmínky (kulturní tradice, rozvoj společnosti, výroby a techniky).
- Působení hromadných sdělovacích prostředků (televize, internet, tisk, rozhlas).
- Sociální postavení a materiální podmínky neboli socioekonomické podmínky (úroveň bydlení, stravování, styl oblékání, atd.).

Faktory vnitřní (endogenní)

- Pohlaví, věk a další rodové charakteristiky (příslušnost k etnické skupině, dialekt).
- Psychický stav a zdravotní kondice (dědičná výbava jedince, vrozené vady, sklony k obezitě, psychická odolnost).
- Osobní předpoklad k činnosti (dispozice, schopnosti, talent)(ZICH, 1976).

Z výše uvedených vnějších faktorů se mi jeví jako nejsilnější determinant ovlivňující volbu trávení volného času v raném dospívání rodina a rodinné prostředí. V dalším stádiu středního období dospívání pak má již značný vliv sociální okolí a média.

3.3.5 Způsoby trávení volného času

Vhodné volnočasové aktivity hrají důležitou roli při utváření osobnosti mladého člověka a při jeho socializaci. V posledních letech došlo ke změně v oblasti volného času a to především v institucionálním zabezpečení volného času mládeže. Zkomercializovala

se kultura a také sport. Mofná i díky tomu p ední místa ve volno asových aktivitách dne-ní mládeffe te zaujímají aktivity spojené s informa ními technologiemi. Náv-t vy sociálních sítí jako Facebook, Twitter nebo poslech reprodukované hudby jsou kařdodenní inností p evářné v t-iny dne-ní mládeffe. Z výzkumu mládeffe Saka, Sakové (2000) vyplynulo, fe zna ná ást mládeffe v-ak ani neví, jak se svým volným ásem nalofit (JURAJDOVÁ, 2012, str. 19). Z dal-řho výzkumu, provád ěného Institutem d tí a mládeffe v roce 2006 vyplynulo, fe řnej ast ji podle svých slov tráví mladí lidé volný as s p áteli. Zhruba t i tvrtiny (72,9 %) respondent ůvedly, fe s p áteli tráví volný as asto i velmi asto. 20,8 % tak iní ob as a jen necelých 6 % tráví as s p áteli málokdy nebo nikdy (TĚURSOVÁ, 2006, str. 10).

Jiná studie, kterou rovn řl provád ěl Institut d tí a mládeffe, ale jifl v roce 1997, uvádí obsah a strukturu aktivit ve volném áse a to ve v-ední den a o víkendu. Odpovídalo 692 respondent ů ve v ku 15-29 let. Celkem m li respondenti na výb r z 53 r zných inností, já zde uvádím pouze 15 nej ast j-řch.

Tabulka . 2 P ehled inností ve v-ední den a o víkendu v % na R, n=692 dotazovaných, 15-29 let

Preference	V-ední den	O víkendu	V pr m ru
televize	20,3	13,5	16,9
partner	10,3	9,6	10,5
turistika	5,1	13,5	9,3
p átelé, parta	8,6	8,9	8,8
kino	6,5	4,7	5,5
knihy	6,3	2,9	4,6
denní tisk	6,7	1,5	4,1
restaurace	3,6	3,8	3,7
tanec	0,7	6,3	3,5
jazyky	0,0	6,3	3,2
závodní sport	3,3	2,8	3,1
hudba	3,5	1,9	2,7
u ení do -koly	2,9	1,3	2,1
rekrea ní sport	2,0	2,0	2,0
sportovní utkání	2,0	1,9	2,0

Zdroj: (JÍRA, 1997, str. 12).

3.3.6 Trendy trávení volného času v ČR a v Evropě

Centrum pro výzkum veřejného mínění v časopise Národní společnost uvedl článek na téma Trávení volného času v České republice ve srovnání s evropskými zeměmi, ve kterém uvádí, že v reprezentativním šetření České populace CVVM z roku 2009 pouze 6 % respondentů uvedlo, nemá ve pracovní den žádný volný čas, čtvrtina populace odhadla množství svého volného času ve pracovní den na 1-2 hodiny, třetina respondentů na 3-4 hodiny, 18 % respondentů na 5-6 hodin a dalších 16 % dokonce 7 nebo více hodin ve pracovní den. O víkendu pak máme volného času významně více, zhruba čtvrtina respondentů odhadla svůj volný čas v sobotu nebo v neděli na 5-6 hodin, další čtvrtina na 7-9 hodin, okolo 30 % na 10 hodin a pouze 1-2 % respondentů nemají o víkendu žádný volný čas. Dále časopis uvádí činnosti, kterým se věnujeme nejčastěji. Jde o data z výzkumu ISSP 2007, který sledoval 13 nejčastějších aktivit a to jak v ČR, tak v 18 evropských zemích, které se zúčastnily výzkumu.¹⁰ Z výzkumu vyplývá, že nejčastěji trávíme volný čas před televizí (72 % obyvatel ČR se dívá denně) nebo posloucháme hudbu (44 % denně), prohlížení různých webových stránek nebo komunikace prostřednictvím internetu, hraní her a jiná činnost na počítaři (17 %) a také chůze po obchodech a nakupování (15 % denně), četění knih (14 %) a fyzická aktivita, ať už jde o sport a procházky (12 %). Při srovnání ČR s evropským průměrem, pak platí, že výrazně více času se věnuje nakupování, více se věnuje ručním pracím a kutilství a také nepatrně více čtení knihy. Naproti tomu výrazně méně času tráví před počítačem/na internetu, méně hrají karty a deskové hry a také tolik neposlouchají hudbu.

V článku uvedeném na stránkách Rozhlasu.cz citují profesora Ulricha Reinhardta a podle něj už od 70. let tráví Němci nejvíce času před televizní obrazovkou. Pravidelně se dívá 98 procent. Šale hned potom následuje poslech rádia, to se v Německu těší skutečně velké oblibě. Samozřejmě také novým médiím patří budoucnost, mladí lidé stále častěji odpovídají, že například filmy raději sledují na internetu, ale není to zdaleka tak intenzivní a obliba internetu upadá v okamžiku, kdy si založí rodinu (STEJSKALOVÁ, [Online] [Citace: 13. 04 2013.] Dostupné na: <<http://www.rozhlas.cz/>>).

¹⁰ Mezinárodního výzkumu ISSP Volný čas a sport se zúčastnilo celkem 34 zemí, pro účely článku bylo pro srovnání vybráno 18 evropských zemí: Rakousko, Belgie, Bulharsko, Chorvatsko, Finsko, Francie, Německo, Maďarsko, Irsko, Litva, Norsko, Polsko, Rusko, Slovensko, Slovinsko, Švédsko, Švýcarsko, Velká Británie.

Pr zkum mezi mladými Brity ve v ku od 16 do 24 let zjistil, že 75 % z nich má pocit, že "nemohou žít" bez internetu. Ve zprávě, kterou právě zveřejnila charitativní organizace YouthNet, se také píše, že ty i z p ti mladých lidí používají internet, když potřebují radu. Asi třetina z nich dodává, že necítí žádnou potřebu mluvit o svých problémech tváří v tvář skutečnými lidmi, když přece mají na internetu k dispozici online informace.

Autor výzkumu, profesor Michael Hulme z Lancaster University, nazývá tuto věkovou skupinu, "digitálními domorodci", protože vyrostli v prostředí plném výpočetní techniky a mobilních technologií. "Pro mladé lidi je internet součástí jejich života a nijak ho neodluhují od života skutečného," říká (MITTELBACH, [Online]. [Citace: 13. 04 2013.] Dostupné na: <<http://tech.ihned.cz/>).

Programy Evropské unie zaměřené na mládež

Na program Mládež pro Evropu z konce osmdesátých let navázal počátkem nového století Akční program spolupráce 2000-2006 šládež vyhlášený Generálním ředitelstvím pro vzdělávání a kulturu Evropské komise. Je určen mladým lidem ve věku 15-25 let, vedoucím jejich skupin, institucím mimoškolního vzdělávání i místním strukturám. Podporu těchto aktivit poskytují evropské instituce a média: Evropská informační služba (EURODESK) informující o programech Evropské unie pro mládež, čtvrtletník *Eurokompas* a měsíčně vycházející bulletin sdružení mládeže v Evropské unii *Le Forum Jeunesse*. Do programu se zapojili také národní agentury 30 evropských zemí, které posuzují předložené projekty, sledují jejich realizaci a hodnotí výsledky. Z iniciativy Evropské komise uskutečňuje EUROBAROMETR od roku 1973 každoročně a na podzim reprezentativní výzkumy mladé populace ve věku 15-24 let. V naší zemi se tímto úkolem zabývá IDM MMT R v Praze (HOFBAUER, 2004, str. 160).

Dále sem patří například program výměny mládeže mezi zeměmi EU nazvaný MLÁDEŽ PRO EVROPU III, který se týká i zemí spolupráčným členstvím. Jedná se mimo jiné i o studijní pobyty pro pracovníky s mládeží.

Pod názvem EURATHLON byl vypracován zvláštní podpůrný program pro sport, který má sloužit především sportovním projektům. Cílem tohoto programu je podporovat sport jako faktor sociální integrace, zdravého životního stylu a porozumění mezi národy.

Přehled jednotlivých aktivit v rámci Programu celoživotního učení:

É Comenius: zaměřené na školní vzdělávání, určen pro MTM, Z^{TMa} STM

É Erasmus: zaměřen na vysokoškolské obecné i odborné vzdělávání, určen v-ém typům VTM institucí

É Leonardo da Vinci: zaměřen na výukové a vzdělávací potřeby učastníků odborného vzdělávání a přípravy s výjimkou studentů VTM

É Grundtvig: zaměřen na výukové a vzdělávací potřeby osob ve všech formách vzdělávání dospělých a na instituce, které toto vzdělávání zajišťují

É Přípravné návrhy: formou grantu je umožněno budoucím partnerům projektů pracovní setkání

É Průzkumný program: zaměřuje se na vývoj politiky a spolupráce na evropské úrovni v celoživotním učení

É Jean Monnet: zaměřen na vzdělávání a výzkum v oblasti evropské integrace ve vyšším vzdělávání.

3.3.7 Dílčí závěr

Tato kapitola se vnuje vysvětlení pojmu volný čas. Úvodní definice nám poněkud strohým způsobem popisuje co to volný čas je. Joffre Dumazedier, s jehož jménem je volný čas jako pojmová kategorie úzce spjat, definoval volný čas jako osvobozující od únavy, odstraňující fyzické nebo nervové poruchy vyvolané například výkonem povinností a zejména práce (DUMAZEDIER, 1962). V současnosti, kdy nárůst stresových situací díky době, která se jeví jako velice hektická, jistě význam volného času nadále poroste. To je zejména z aktivit EU, která z dotací nabízí titul uvolňuje nemalé finanční prostředky na podporu volnočasových aktivit mládeže v celé Evropě, tedy i v České Republice.

3.4 Sociologický výzkum

ŠSociologický výzkum chápeme jako cílevědomé, systematické a organizované získávání, zpracovávání a interpretaci informací o sociální dimenzi objektivní reality (NOVÝ a kol., 1997, str. 63).

3.4.1 Co je sociologie

Sociologie je ještě mladá věda a nemá čas vyvinout své vlastní paradigma¹¹. Můžeme ji charakterizovat jako teoreticko-empirickou vědu zkoumající jevy a procesy sociální reality. Každá věda, tedy i sociologie, má svůj předmět, teorii a metodu práce. Předmětem zkoumání sociologie je sociální realita, tedy sociální jevy a procesy jsou skutečné společnosti. Teorie je systematické tvrzení vysvětlující nějaký problém a umožňující za určitých podmínek předvídat jevy. Pojem se užívá ve významu zobecněných výsledků empirického výzkumu nebo ve významu ověřené teorie. Metodologie je v podstatě teorie, souhrnem metod, které jsou zaměřeny k poznání skutečnosti a jejích změn. Metody se vyvíjely od počátku vzniku vědy a vyvíjejí se doposud. Současně věda respektuje metodologický pluralismus, tj. paralelní koexistenci různých metod. Metodika je souhrn konkrétních technik (IHOVSKÝ, 2006).

Mnohé sociální jevy nejsou dostupné přímému pozorování a navíc jsou rychle proměnné a proto je velmi obtížné je analyzovat. Jsou také vzájemně propojeny a zdá se, že všechno souvisí se vším. Nic se neděje bez příčiny, ale mnoho sociálních jevů se děje bez náhody. Stejná příčina také může mít různé následky. Sociální realita je systémová a temporální, omezení se v časě. Z toho plyne stochastický¹² charakter sociálních jevů (ZICH, 1976).

3.4.2 Typy sociologických výzkumů

Dle Ihovského (2006) je každá typologie do jisté míry problematická a závisí na stanovených kritériích, uvádí ale jednu z možností dělení sociologických výzkumů :

- a) Podle zaměření výsledků - základní (všeobecné řešení problému) - aplikovaný (zaměřený na praxi) - operativní (STEM).
- b) Podle cíle a orientace - popisný - vysvětlující.
- c) Podle rozsahu vzorku a vyvířavající - reprezentativní - nerepresentativní.
- d) Podle stupně komplementárnosti a komplexní - komplementární.
- e) Podle časové dimenze a jednorázový - opakovaný - dlouhodobý.
- f) Podle paradigmatu - kvantitativní - kvalitativní - kombinovaný.

¹¹ Paradigma – příklad, vzor, typ, úhel pohledu

¹² Stochastický - náhodný

Kvantitativní výzkumy zkoumají rozsáhlejší soubory stovek i tisíc respondentů, chtějí postihnout dostatečně velký a reprezentativní vzorek. Kvalitativní výzkumy umožňují hlubší poznání motivů chování lidí, odhalují povahu a souvislosti jejich názorů, preferencí a postojů (FORET, 2008, str. 14).

Zatímco kvalitativní výzkumník usiluje o co nejvyšší validitu - neboli platnost výsledků (zda skutečně zjistil to, co chtěl zjistit), kvantitativní výzkumník má na srdci spíše reliabilitu - tedy spolehlivost výsledků (zda by za stejných okolností došel on i někdo jiný ke stejnému závěru) (JANDOUREK, 2003, str. 206).

Cílem kvantitativního výzkumu je testování hypotéz. Cílem kvalitativního výzkumu je vytváření nových hypotéz, nového porozumění, vytváření teorie (DISMAN, 2000, str. 286).

3.4.3 Etapy sociologického výzkumu

Etapy sociologického výzkumu Jihovský (2006) dělí do pěti částí.

1. Přípravná fáze - začíná zadáním a objednávkou konkrétního empirického -et -ení. Do této etapy spadá studium odborné literatury k dané problematice, studium výzkumných zpráv z realizovaných -et -ení dané problematiky, formulace cíle, stanovení pracovních hypotéz, určení místa a času realizace výzkumu a rekognoskace terénu. Tato etapa je časově nejnáročnější a velice důležitá. U kvalitně pojatých výzkumů je třeba formulovat hypotézy.
2. Terénní -et -ení - znamená získávání informací od respondentů pomocí výzkumných technik.
3. Statistické zpracování - představuje první, druhé případně další třídění odpovědí v relativních četnostech, zpracování kontingenčních tabulek, výpočet koeficientů pro testování hypotéz, stanovení hladiny významnosti apod.
4. Interpretace výsledků - představuje výzkumnou zprávu, která začíná charakteristikou zkoumaného vzorku, pokračuje interpretací jednotlivých bloků otázek testujících dané hypotézy a je ukončeno stručným shrnutím závěrů a hlavně sociotechnickými návrhy a doporučeními, které by měly zlepšit stávající situaci.

5. Záv re ná etapa ó znamená p edání výzkumné zprávy, její prezentace i obhajoba v diskusi a vyú tování (IHOVSKÝ, 2006, str. 9).

3.4.4 Techniky sociologického výzkumu

Technikami sociologického výzkumu rozumíme konkrétní formy získávání informací. K t m nej ast ji užívaným pat í dotazník, rozhovor, pozorování. Jednotlivé techniky mají své výhody i nevýhody a proto se doporu uje kombinovat sou asn p i empirickém –et ení n kolik technik, aby byly vylou eny jednostrannosti jednotlivých technik.

Pozorování

Pozorování je dal-í sociologická výzkumná technika, kterou získáváme poznatky o okolním sv t , tj. o sociální realit pomocí smyslových orgán . Nezbytným p edpokladem je pofladavek, aby se výzkumník osvobodil od vztah sociálních, rasových, nábofenských, národnostních atd., aby byl schopen objektivn pozorovat jevy sociální reality. Pozorovat m fleme bu statické jevy, kdy se jedná v podstat o popis vn j-ího prost edí nebo dynamické jevy jako chování, reakce pozorovaných (IHOVSKÝ, 2006, str. 13-14).

Dotazník

Dotazník lze považovat za nejpoužívan j-í výzkumnou techniku, nebo pom rn rychle, ekonomicky získáme informace od v t-ího po tu respondent . Nevýhodou je ztížené ov ován správnosti odpovědí, pon vadfl lidé si mohou n co jiného myslet a n co jiného íkat nebo psát. Dotazník musí obsahovat otázky na v-echny zkoumané problémy, musí respondenta motivovat, ne ho odradit, nem l by být moc asov náro ný ale jednozna ný a srozumitelný (IHOVSKÝ, 2006, str. 14).

Rozhovor

Sociologický výzkum chápe rozhovor jako ucelenou soustavu ústního jednání mezi tazatelem a dotazovaným s cílem získat pomocí otázek informace o zkoumané sociální realit a jejích souvislostech. Rozhovory se d lí na ízené neboli standardizované a na volné, nestandardizované. ízený rozhovor je v podstat tený dotazník a odpovědi jsou zaznamenávány tazatelem. Volný rozhovor je rozprava na zkoumané téma. Je více neformální, umofl uje tedy lep-í navázání kontaktu. Také jako u ízeného musí být po ízen záznam o rozhovoru (IHOVSKÝ, 2006, str. 15-16).

Jak už jsem uvedla, jednotlivé techniky mají své výhody i nevýhody. Výhody dotazníku jsou v tom, že poměrně snadno, rychle, ekonomicky, nenáročným způsobem získáme odpovědi (informace) od většího počtu respondentů. Nevýhodou pak obtížnost ověření platnosti a správnosti odpovědí. Oproti dotazníku je rozhovor finančně náročnější a časově i organizačně náročnější. Je třeba získat dostatečné množství schopných spolupracovníků a tazatelů. Další nevýhodou je, že dotazovaný má menší pocit anonymity. Výhodou je, že odpadají problémy s návratností i se správností vyplnění.

V případě vyuffití dotazníku, ankety i rozhovoru je respondent dotazován, je tedy třeba v novat zvýšenou pozornost otázkám. Otázky by měly být obsahově i jazykově srozumitelné, stručné, nesmí být sugestivní a neměly by začínat slovem pro.

Typologie otázek:

1. Otevřená otázka končí otazníkem bez nabídnutých alternativ odpovědí
2. Polootevřená (polozavřená) otázka se o kombinaci otevřené a uzavřené otázky
3. Zavřená (dichotomická) otázka např. ano x ne
4. Filtrační otázka má vyloučit respondenty, jejichž se problém netýká
5. Projektivní (nepřímá) otázka je projektivně adresována jiným
6. Úvodní otázka by měla být motivující
7. Sociodemografické otázky slouží jako podklad pro druhé třídění (pohlaví, vzdělání, věk)

3.4.5 Objekt sociologického výzkumu

Objekt výzkumu je v praxi empirického výzkumu zachycován prostřednictvím zkoumaného vzorku. Výběr objektů zkoumání neboli základní jednotky tvoří nedílnou součást sociologického výzkumu a bezprostředně souvisí s řešením výzkumného problému. (ZICH, 1976, str. 188).

Při stanovení zkoumaného vzorku je nutné vycházet v první řadě z velikosti základního souboru objektů výzkumu.

Kvótní výběr

Kvótní výběr může být použit tehdy, známe-li strukturální a proporční charakteristiky základního souboru. Zkoumaný soubor je pak konstruován na základě známé skladby a proporcí. V praxi kvótní výběr zajišťuje relativně reprezentativní

výzkumný vzorek, pokud je kontrolován v jedné dimenzi, například pomocí a-fen (TICHÝ, 1997, str. 67).

Náhodný výběr

Náhodný výběr se provádí ze základního souboru zcela náhodně podle předem stanovených pravidel (tedy nejedná se o výběr libovolný). Nejlepší výsledky (největší reprezentativity) lze dosáhnout, jsou-li nějakým způsobem identifikovatelné jednotky základního souboru, například existuje-li seznam všech jednotek. Výběr v takovém případě může být proveden losováním, výběrem každého x -tého v pořadí (TICHÝ, 1997, str. 67).

3.4.6 Dílčí závěr

Sociologie přes všechny obtíže s tím spojené usiluje o propojení poznávací funkce s funkcí praktickou. V praxi bývá sociologie aplikována k diagnóze i k operativnímu řešení problémů v manažerském poradenství se uplatňuje funkce terapeutická, v rámci příprav strategie rozvoje lidských zdrojů podniku jde o funkci poradenskou, konzultační. Společensky plní také funkce kritické, leckdy stačí jen na předstupy upozornit, odhalit je. Jejich studium přispívá k kultivaci lidského potenciálu, může vést k efektům vzdělávacím, osvětovým i výchovným. Výzkum ve společenských vědách stojí před základním úkolem – určitý problém (ať již má teoretickou nebo praktickou povahu) na základě shromážděných faktů, tzn. spolehlivých, empiricky podložených informací o jevu. Proto se také předpokladem úspěchu stává správné vymezení základní otázky a nalezení objektivní metody získání a vyhodnocení informací. Většina výzkumů pracuje s teoreticky podloženými výchozími předpoklady v podobě hypotéz, jež musejí být formulovány tak, aby umožňovaly sběr dat a jejich analýzu (BURIÁNEK, 2008).

4 Praktická část

4.1 Výzkumné šetření

4.1.1 Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu bylo porovnat způsob trávení volného času u studentů středních a vysokých škol. V rámci výzkumu jsem dále zkoumala strukturu volného času u mladých lidí, a zda ovlivňuje vliv vzdělání způsob trávení volného času i vliv socioekonomického statusu rodiny a finančního aspektu na výběr volnočasové aktivity.

4.1.2 Příprava výzkumu

V přípravě fázi výzkumu jsem se věnovala studiu odborné literatury k dané problematice a také studiu dostupných sekundárních dat z předchozích výzkumů na dané téma. To mi posloužilo k přesnějšímu zorientování v problematice volného času mladých lidí a způsob jeho trávení.

4.1.3 Typ výzkumu a metodika

Svým obsahem a zaměřením spadá můj provedený výzkum mezi kvantitativní, jednorázové a orientační sociologické výzkumy. Vycházím z typologie, kterou jsem popsala v teoretické části.

K oslovení respondentů jsem využila dotazníkové metody, při které jsem předávala dotazníky jak v tištěné podobě, tak v elektronické. V průběhu února jsem provedla předvýzkum a dvaceti respondentům jsem rozdala dotazník v tištěné podobě. Na základě získaných poznatků jsem se rozhodla jednu otázku k socioekonomickému statusu rodiny přeformulovat. Dotazník tvoří celkem 17 otázek, z toho jsou 3 otevřené, 7 polootevřených a 7 uzavřených. Vyplnění dotazníku bylo zcela anonymní.

4.1.4 Charakteristika výzkumného souboru

Jako výzkumný vzorek jsem zvolila studenty Hotelové školy v Třebíči, Střední školy správy a financí v Brně, Západomoravské vysoké školy v Třebíči a také Mendlovu university v Brně. Se sbírem dat mi pomohli i sami studenti, kteří si elektronický dotazník mezi sebou posílali.

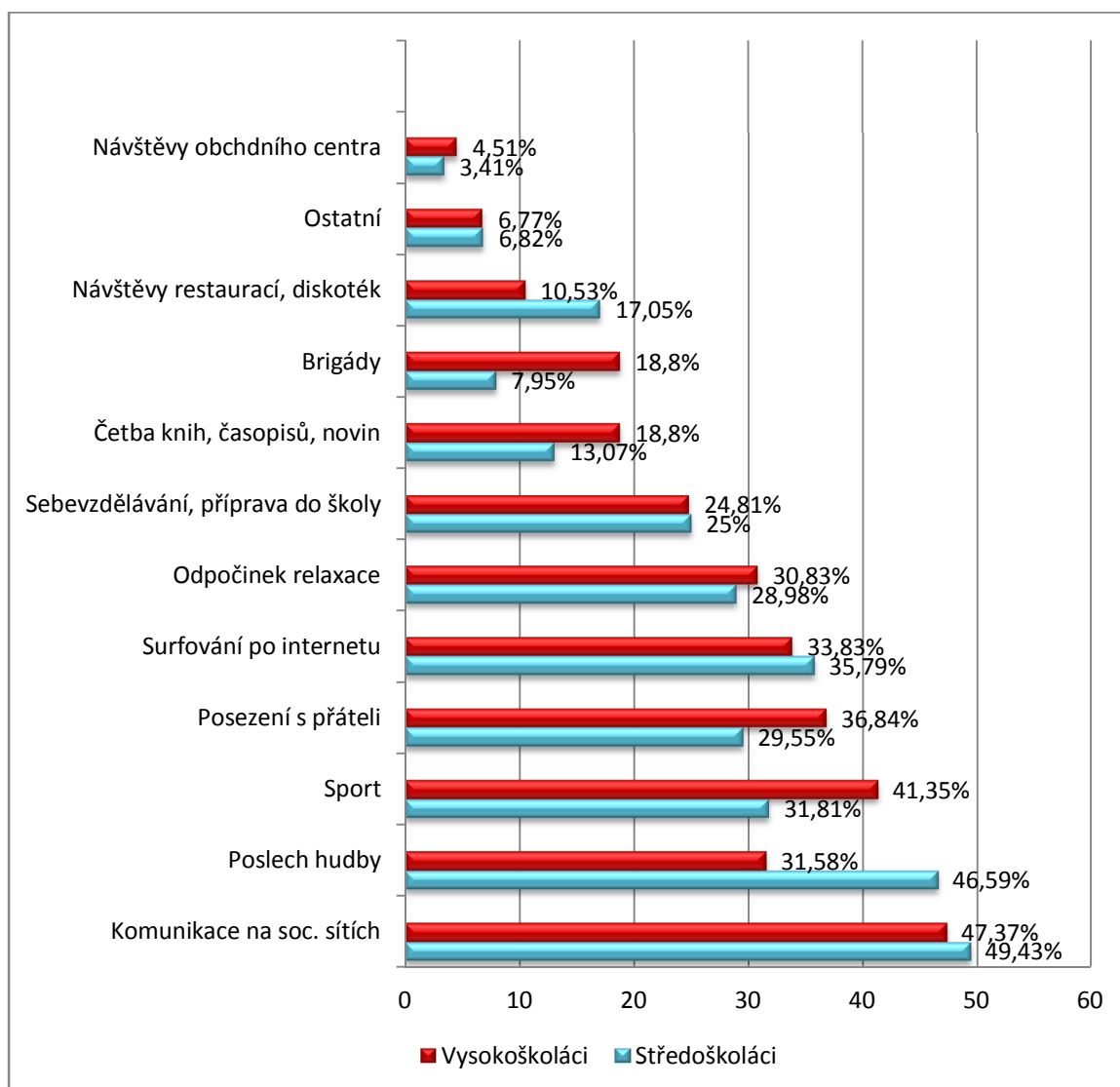
4.1.5 Interpretace získaných dat

Z celkového počtu 100 rozdaných tištěných dotazníků se mi zpět vrátilo 81, z toho 68 bylo dále ve výzkumu zpracovááno. Elektronických dotazníků jsem pak k dalšímu zpracování měla k dispozici 241 z celkového počtu 253 vyplněných. Dohromady jsem tedy, pro zpracování výsledků výzkumu, měla data z 309 vyplněných dotazníků, z toho 176 dotazníků vyplnili studento-koláci a 133 studenti vysokých škol. Data jsem zaznamenala do přehledných tabulek a následně do grafů.

4.1.5.1 Komparace způsobu trávení volného času studentů středních a vysokých škol

Hlavním cílem mé práce bylo porovnat strukturu volného času středo- a vysoko-školáků. V dotazníku měli respondenti možnost vybrat si 1 - 4 z 12 uvedených možností nebo pokud si nevybrali, tak měli možnost napsat vlastní nejastější způsob trávení volného času. Následující graf ukazuje rozdíly mezi tím, jaké možnosti volili středo- a vysoko-školáci a co uváděli vysoko-školáci. Tabulka, ze které graf vychází, a kde jsou zaznamenány jednotlivé četnosti odpovědí, je součástí přílohy.

Graf 1. Porovnání způsobů trávení volného času středo- a vysoko-školáků

Zdroj: [vlastní zpracování]

Z grafu je velmi dobře patrné, že největší rozdíl mezi středokoláky a vysoko-koláky je v poslechu hudby. Téměř o 15 % více středokolák uvedlo, ve svém volnu jako jeden ze čtyř nejčastějších způsobů trávení volného času, právě poslech hudby. Mezi dalšími způsoby, kde výrazně převládají pro středokoláky nad vysoko-koláky, patří návštěvy restaurací a diskoték o 6,97 % více. Naopak v případě brigád převládají vysoko-koláky nad středokolskými o 10,85 %, ve sportu o 9,54 %, v posezení s přáteli o 7,29 %, v četbě knih a časopisů o 5,1 %. U sebevzdělávání a přípravy do školy je pak poměr téměř vyrovnaný, středokoláci tuto možnost uvedli v 25 %, vysoko-koláci v 24,81 %.

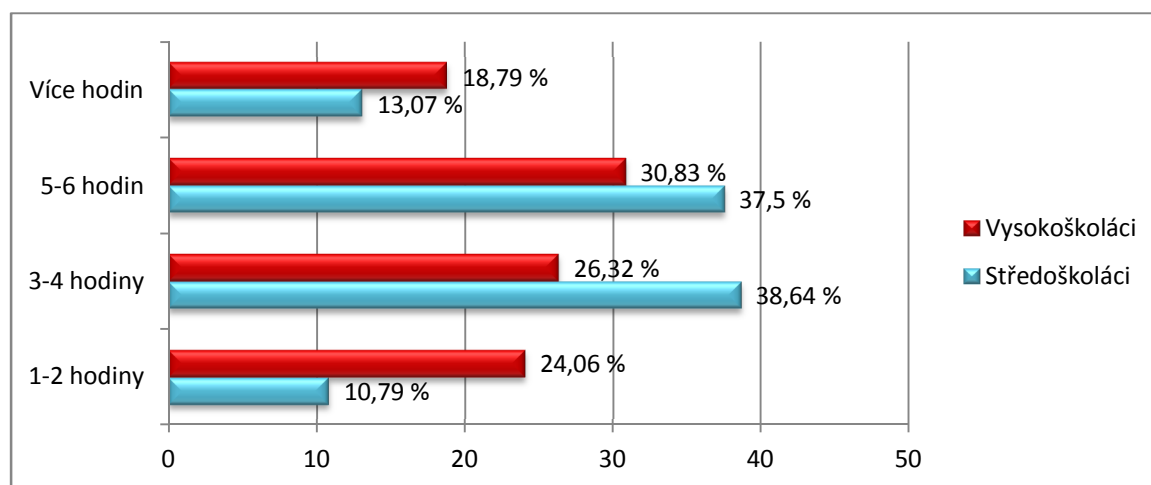
Dalším důležitým zkoumaným faktorem je, kolik volného času studenti vlastně mají a to jak ve všední den, tak o víkendu.

Tabulka 3.3 Volný čas ve všední den

Volný čas ve všední den	Středokoláci		Vysoko-koláci	
	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)
1-2 hodiny	19	10,79	32	24,06
3-4 hodiny	68	38,64	35	26,32
5-6 hodin	66	37,5	41	30,83
více hodin	23	13,07	25	18,79
Celkem	176	100	133	100

Zdroj: [vlastní zpracování]

Graf 3.2 Volný čas ve všední den

Zdroj: [vlastní zpracování]

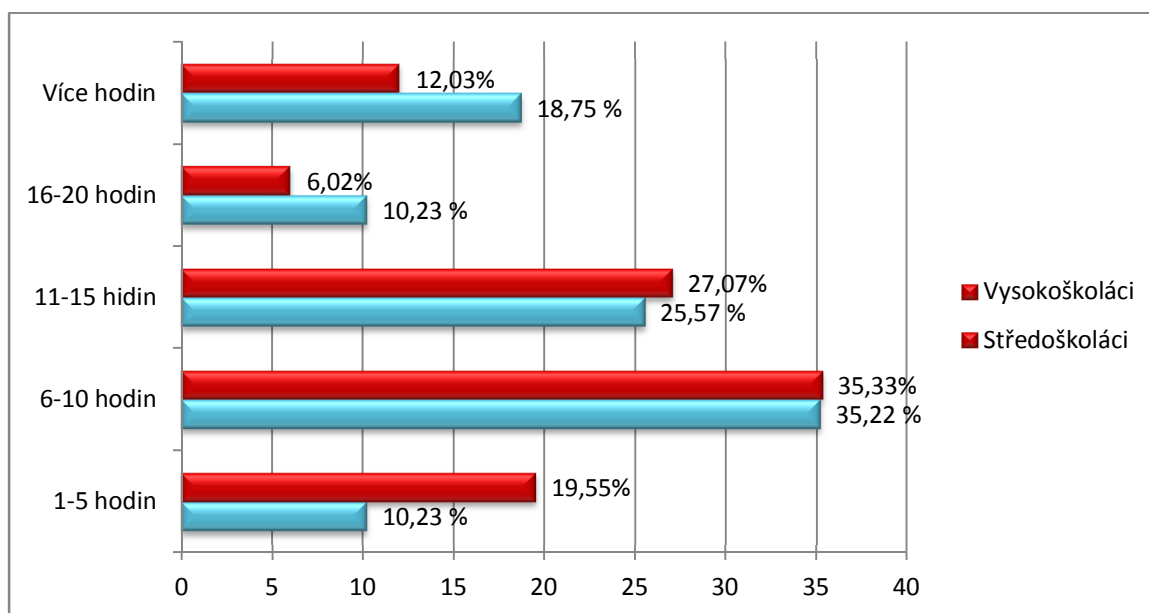
Zde je patrné, že nejvíce středoškolačů, dohromady 76 % má denní volný čas v rozmezí 3-6 hodin. Méně než 3 hodiny nebo naopak více než 6 hodin má jen okolo 24 %. Vysokoškolači nemají rozdíly tak markantní jako středoškolači, 3-6 hodin volna má 57 % a méně než 3 hodiny a více než 6 hodin pak téměř 30 % z nich.

Tabulka 4. Volný čas o víkendu

Volný čas o víkendu	Středoškolači		Vysokoškolači	
	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)
1-5 hodin	18	10,23	26	19,55
6-10 hodin	62	35,22	47	35,33
11-15 hodin	45	25,57	36	27,07
16-20 hodin	18	10,23	8	6,02
Více hodin	33	18,75	16	12,03
Celkem	176	100	133	100

Zdroj: [vlastní zpracování]

Graf 3. Volný čas o víkendu

Zdroj: [vlastní zpracování]

Z porovnání dvou grafů je zřejmé, že studenti vysokých škol mají celkově volného času méně než středoškolači. Je to zřejmě výmění nároky na přípravu do školy a také tím, že vysokoškolači mívají účast v sjednané brigádě.

Hypotéza . 1

Více ve volném čase sportují středně- a vysokokoláři než středně- a vysokokoláři, kteří mají zájem o účast v organizovaných sportovních klubech.

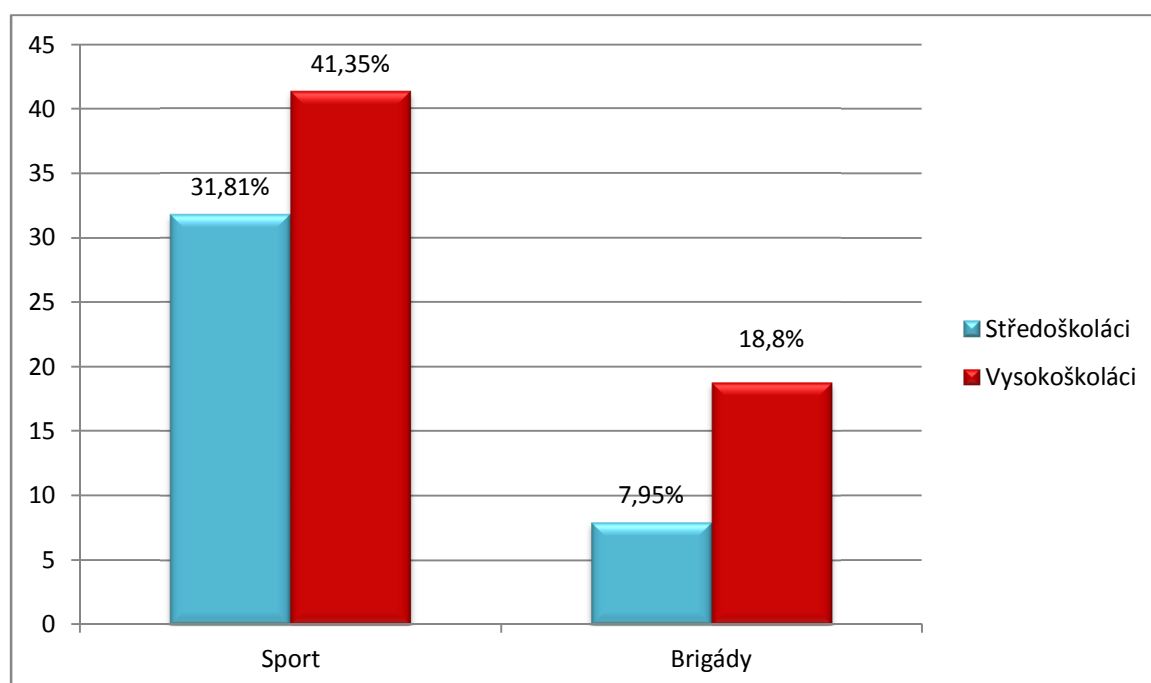
K vyhodnocení tabulky a grafu k hypotéze . 4 jsem vycházela z tabulky srovnání zájmu o trávení volného času středně- a vysokokoláři, která je přiložena v příloze. Tabulka . 5 Srovnání středně- a vysokokoláři (sport, brigády)

Středně- a vysokokoláři	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)
Sport	56	31,81
Brigády	14	7,95
Celkem středně- a vysokokoláři	176	

Vysokokoláři	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)
Sport	55	41,35
Brigády	25	18,8
Celkem vysokokoláři	133	

Zdroj: [vlastní zpracování]

Graf . 4 Srovnání středně- a vysokokoláři (sport, brigády)

Zdroj: [vlastní zpracování]

Hypotéza 1 se potvrdila pouze u 11 %.

V případě srovnávání studentů-košáků s vysokoškolskými, kteří uvedli, že mezi ty i jejich nejčastější zbytky trávení volného času patří sport, se hypotéza nepotvrdila, neboť vysokoškolskáci tuto možnost uvedli o 9,5 % vícekrát než studenty-košáky. Naopak v případě brigád se hypotéza potvrdila. Vysokoškolscí studenti oproti studentům-košákům, o celých 11 % více, chodí na brigády.

4.1.5.2 Struktura volného času

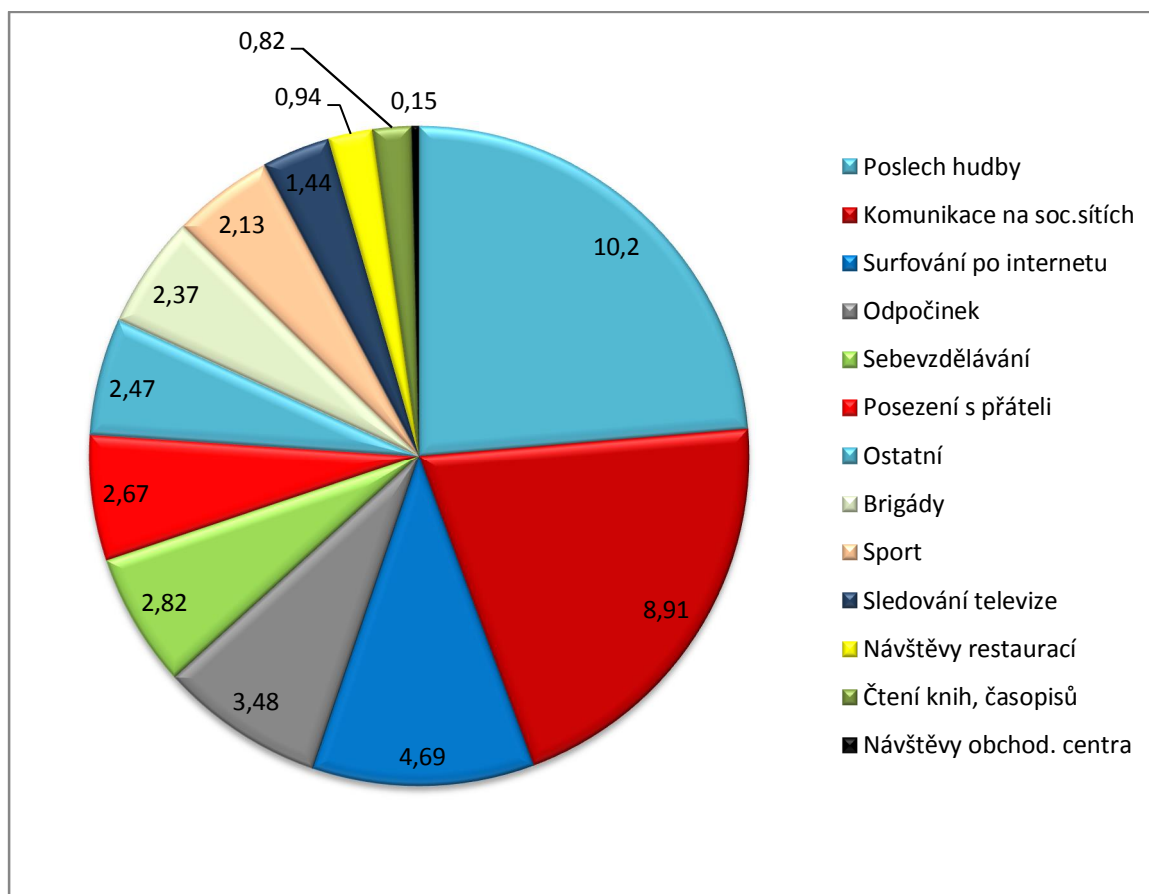
Při stanovení struktury volného času student jsem vycházela ze souhrnu čas (v hodinách) strávených při jednotlivých způsobech trávení volného času, poté jsem vypočetla průměr na jednoho studenta.

Tabulka 6.6 Struktura volného času (v hodinách za týden)

Způsob trávení volného času	Součet hodin v novaných innosti týdn (v-ech 309 respondent)	Průměr hodin v novaných innosti týdn (na jednoho respondenta)
Poslech hudby	3163	10,24
Komunikace na sociálních sítích	2763	8,94
Surfování po internetu	1453	4,70
Odpočinek, relaxace	1079	3,49
Sebevzdělávání, příprava do školy	873	2,83
Posezení s přáteli	827	2,68
Ostatní	766	2,48
Brigády	735	2,38
Sport	660	2,14
Sledování televize	446	1,44
Návštěvy restaurací, diskoték, zábav	292	0,94
Čtení knih, časopisů, novin	253	0,82
Návštěvy obchodního centra, nakupování	46	0,15
Celkem	13356	43,22

Zdroj: [vlastní zpracování]

Graf . 5 Struktura volného času (v hodinách za týden)

Zdroj: [vlastní zpracování]

Ze struktury hodin týdn v novaných volnému času, u mnou zkoumaného vzorku, je z etelné, že nejv t-í podíl má čas strávený u počíta e. Komunikace na sociálních sítích spolu se surfváním po internetu zabírají dohromady 13,6 hodin týdn . Dal-ím 10,2 hodinami zastoupený podíl pat í poslechu hudby, který mnoho respondent uvád lo i jako kulisu k jiné innosti a 3,48 hodin stráví respondenti odpo inkem a relaxací. Pro v-echny tyto innosti je společ né, že jsou pasivního charakteru.

Hypotéza . 2

Chlapci sportují a hrají hry na PC ve větší míře než dívky, které více poslouchají reprodukovanou hudbu.

K ověření hypotézy . 2 jsem potřebovala data z odpovědí na otázku . 1 šJakým způsobem nejste si trávíte svůj volný čas? a otázku . 4 šK čemu nejste si internet využíváte?. Absolutní četnosti jsem vypočítávala z celkového počtu respondentů tj. 118 chlapců a 191 dívek.

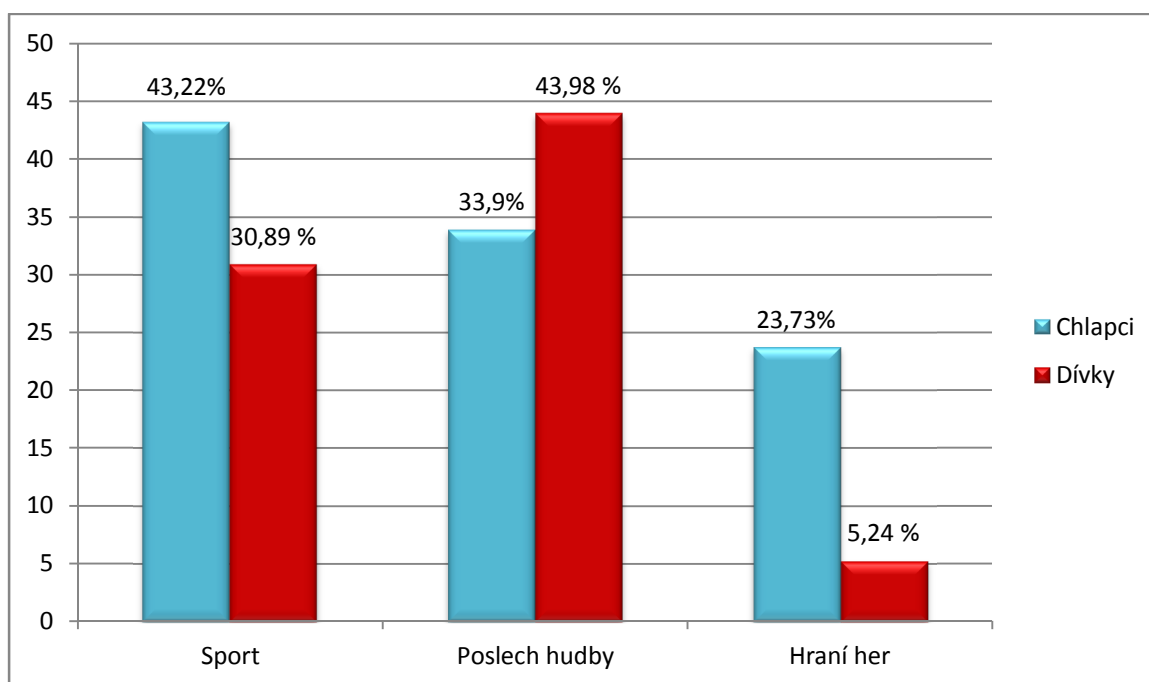
Tabulka . 7 Porovnání chlapců a dívek (sport, poslech hudby, hraní her)

Chlapci	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)
Sport	51	43,22
Poslech hudby	40	33,90
Hraní her na PC	28	23,73
Celkem chlapci	118	

Dívky	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)
Sport	59	30,89
Poslech hudby	84	43,98
Hraní her na PC	10	5,24
Celkem dívky	191	

Zdroj: [vlastní zpracování]

Graf . 6 Porovnání chlapců a dívek (sport, poslech hudby, hraní her)

Zdroj: [vlastní zpracování]

Ze 118 chlapců uvedlo celkem 43,22 %, že mezi ty i jejich nejast j-í volno asové aktivity pat í sport, ze 191 dívek pak tuto mořnost volilo 30,89 %. Hraní her na PC uvedli chlapci ve 23,73 % oproti dívkám, které ozna ily tuto mořnost pouze v 5,24 %. P i poslechu hudby se pom ry obrátily a v t-í procento uvedených mořností zaznamenaly dívky a to 43,98 %, kdeřto chlapci 33,9 %.

Hypotéza . 2 se zcela potvrdila.

Chlapci sportují o 12,33 % více neř dívky, hrají hry na PC také více, a to o 18,49 % oproti dívkám, které naopak o celých 10,08 % rad ji poslouchají hudbu.

Hypotéza . 3

Více než 10 % studentů tráví svůj volný čas posezením s přáteli.

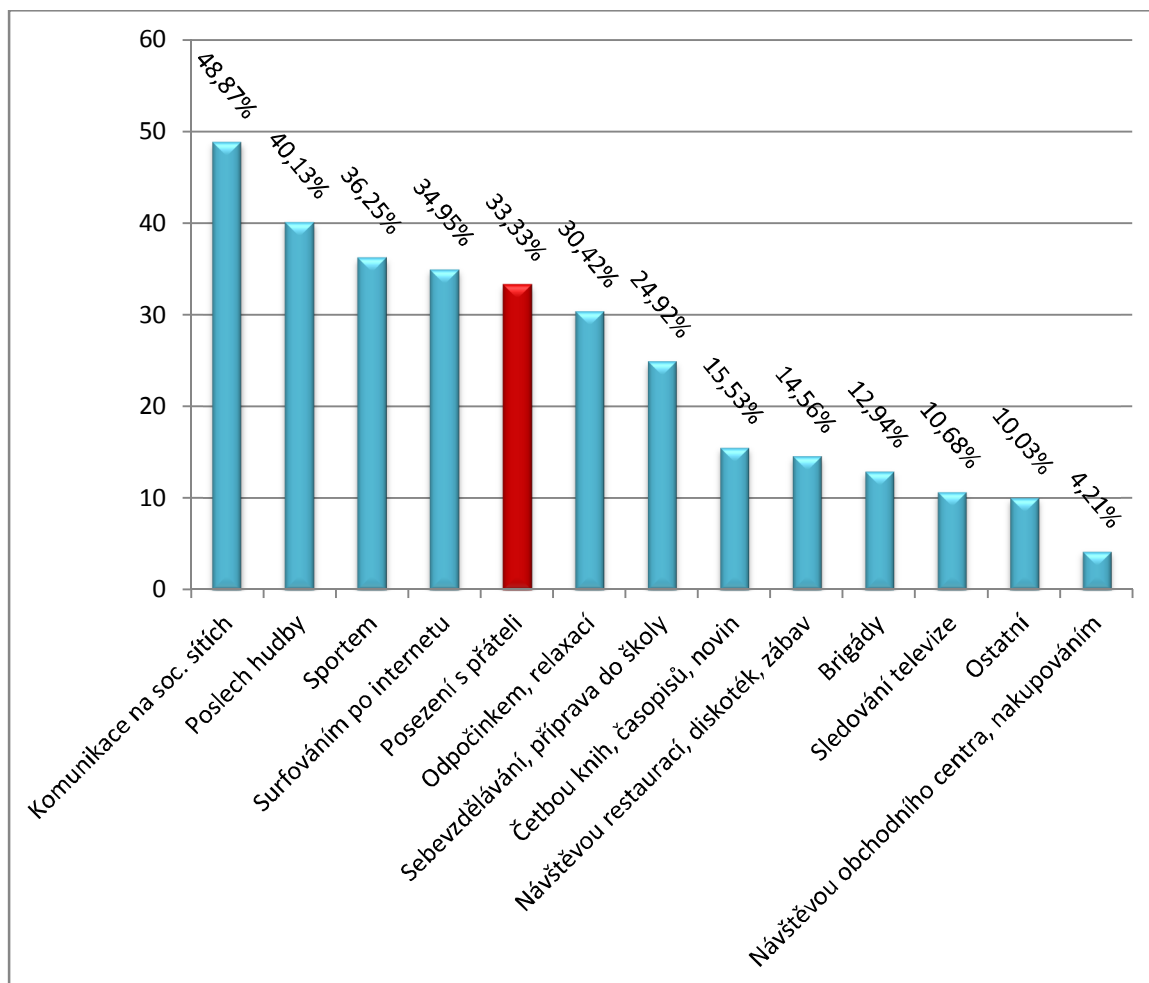
Při zpracovávání dat ke tvrdé hypotéze jsem vycházela opět z údajů získaných z první otázky dotazníku „Jakým způsobem nejčastěji trávíte svůj volný čas?“. Respondenti uváděli 1 až 4 nejčastější způsoby trávení svého volného času.

Tabulka . 8 Posezení s přáteli

Způsob trávení volného času	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)
Komunikace na sociálních sítích	151	48,87
Poslech hudby	124	40,13
Sport	112	36,25
Surfování po internetu	108	34,95
Posezení s přáteli	103	33,33
Odpovědnost, relaxace	94	30,42
Sebevzdělávání, příprava do školy	77	24,92
Čtení knih, časopisů, novin	48	15,53
Návštěvy restaurací, diskoték, zábav	45	14,56
Brigády	40	12,94
Sledování televize	33	10,68
Ostatní	31	10,03
Návštěvy obchodního centra, nakupování	13	4,21
Celkem respondent	309	

Zdroj: [vlastní zpracování]

Graf . 7 Jakým zp sobem nej ast ji trávíte sv j as

Zdroj: [vlastní zpracování]

V 33,33 % tráví respondenti sv j volný as posezením s p átieli.

Hypotéza . 3 se potvrdila.

Obliba tohoto zp sobu trávení volného asu u mládeže v posledních 16 letech vzrostla téměř násobně. V roce 1997 trávilo sv j volný as s p átieli 8,8 % mladých lidí. Viz. Tabulka . 2 na straně 23.

Hypotéza . 4

Sociální síť pravidelně denně navštívuje více než 75 % studentů.

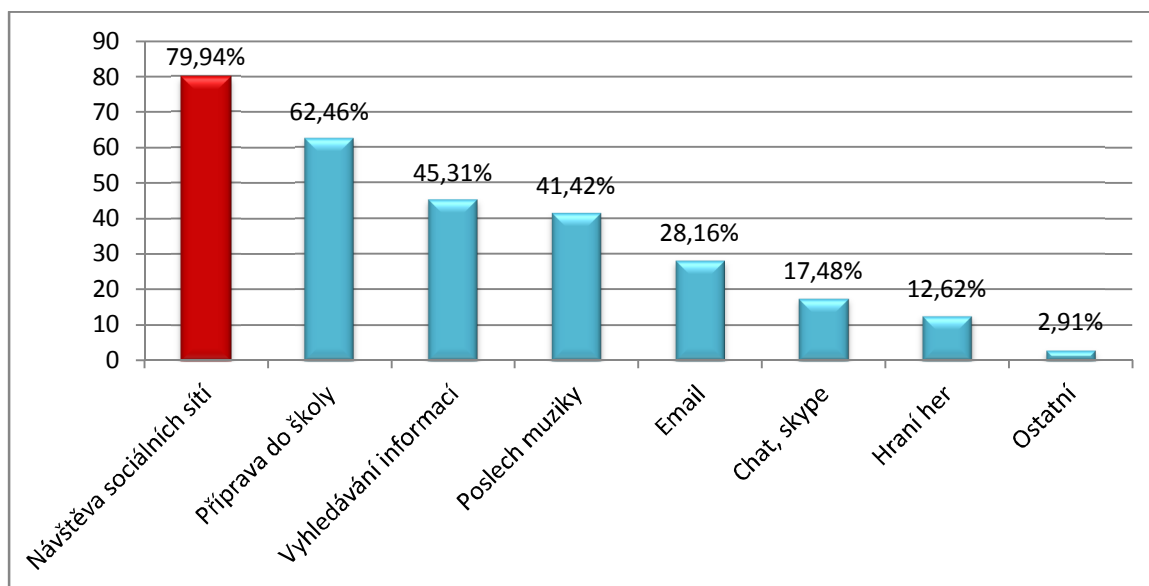
Při zpracovávání dat k hypotéze . 4 jsem vycházela opřít z údajů v předešlé tabulce . 10 a z polootevřené otázky . 4 šK. emu nejčastěji internet využíváte? , kde respondenti mohli vybrat 1 až 3 možnosti z nabídky 7 různých způsobů využití internetu nebo mohli vepsat další, vlastní nejčastější způsob. Celkem se sešlo 897 vybraných možností z 927 možných.

Tabulka . 9 Využívání internetu

Využívání internetu	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)
Návštěva sociálních sítí	247	79,94
Příprava do školy	193	62,46
Vyhledávání informací	140	45,31
Poslech muziky	128	41,42
Email	87	28,16
Chat, skype	54	17,48
Hraní her	39	12,62
Ostatní	9	2,91
Celkem respondent	309	

Zdroj: [vlastní zpracování]

Graf . 8 Využívání internetu

Zdroj: [vlastní zpracování]

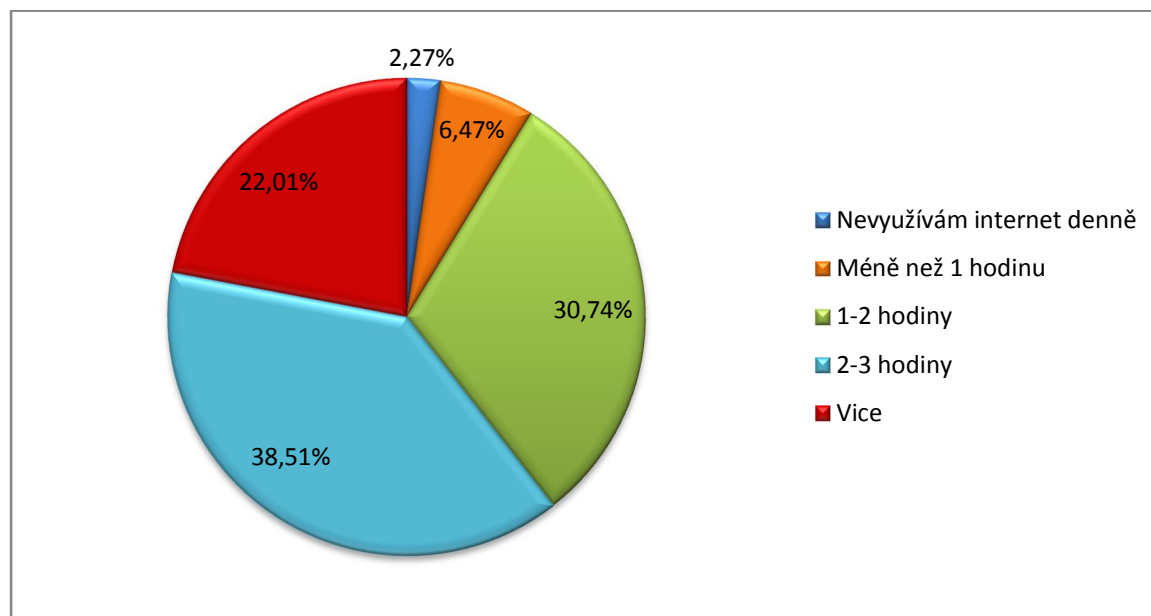
Z tabulky a grafu vyplývá, že v 79,94 % mladí lidé uvedli návštěvu sociálních sítí jako nejčastější využití internetu. Druhou nejvíce uvedenou možností je připojení do školy a poté pak vyhledávání informací, což vzhledem k výzkumu prováděnému mezi studenty středních a vysokých škol se jeví jako logické a pravděpodobné. Zajímavé je i množství času, které studenti u internetu stráví.

Tabulka . 10 Čas strávený na internetu

čas strávený na internetu	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)
Nevyužívám internet	7	2,27
Méně než 1 hodinu	20	6,47
1-2 hodiny	95	30,74
2-3 hodiny	119	38,51
Více	68	22,01
Celkem	309	100

Zdroj: [vlastní zpracování]

Graf . 9 Čas strávený na internetu

Zdroj: [vlastní zpracování]

Zde z výzkumu vyplynulo, že více jak 90 % studentů využívá internet přinejmenším 1 hodinu denně. Ani v jednom případě nevedl žádný respondent možnost, že internet vůbec nevyužívá.

Hypotéza 4 se nepotvrdila.

Sociální síť denně navštívu pouze 48,87 % studentů. Ovšem z těch studentů, kteří internet využívají, jich téměř 80 % navštívu sociální síť a je to jeho nejčastěji uváděný způsob využití.

Hypotéza . 5

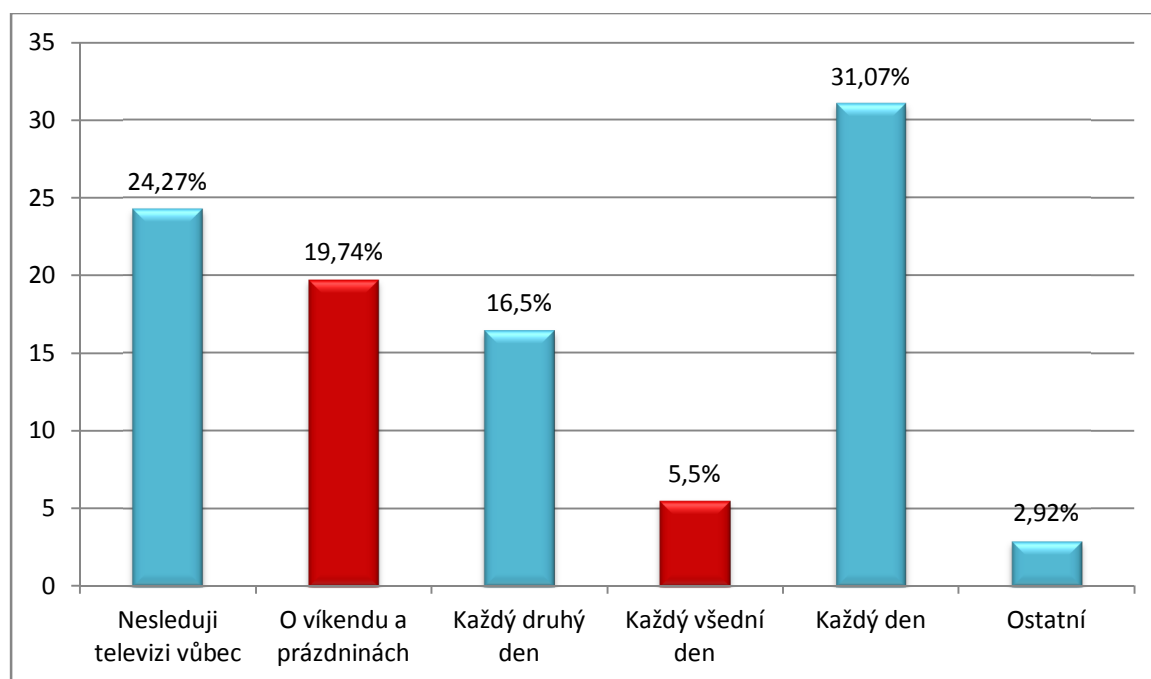
Ve v-ední den mládeř sleduje televizi více neř o vřkendu.

Tabulka . 11 Jak ěsto sledujete televizi?

Jak ěasto sledujete televizi	ABSOLUTNĚ ĆETNOST	RELATIVNĚ ĆETNOST (%)
Nesleduji televizi v ěbec	75	24,27
O vřkendu a světcěch	61	19,74
Kařdý druhý den	51	16,5
Kařdý v-ední den	17	5,5
Kařdý den	95	31,07
Ostatně	9	2,92
Celkem	309	100

Zdroj: [vlastně zpracověně]

Graf . 10 Jak ěsto sledujete televizi?

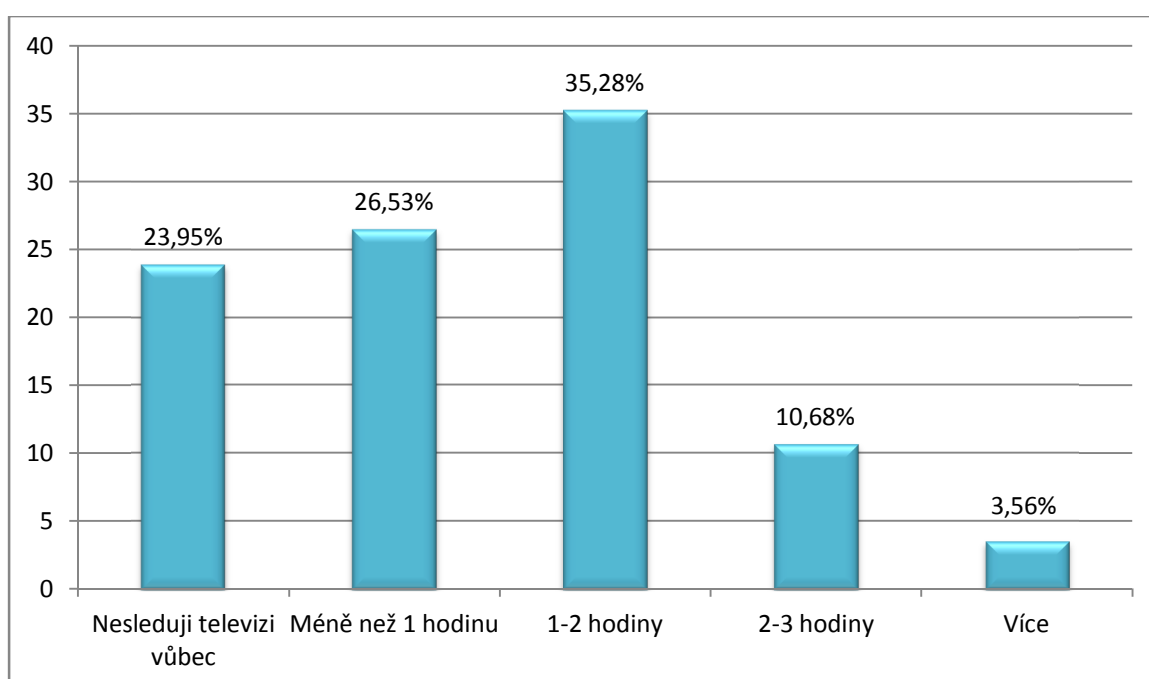
Zdroj: [vlastně zpracověně]

Tabulka . 12 Hodiny denní strávené sledováním televize

Hodiny strávené sledováním televize	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)
Nesledují televizi vůbec	74	23,95
Méně než 1 hodinu	82	26,53
1-2 hodiny	109	35,28
2-3 hodiny	33	10,68
Více	11	3,56
Celkem	309	100

Zdroj: [vlastní zpracování]

Graf . 11 Hodiny denní strávené sledováním televize

Zdroj: [vlastní zpracování]

V případě, že studenti televizi vůbec sledují, tak je to ve většině případů 2 hodiny a méně. Více než 2 hodiny sleduje televizi jen něco málo přes 14 % studentů.

Hypotéza . 5 se nepotvrdila.

Pouhých 5,5 % respondentů uvedlo, že sleduje televizi pouze ve všední den oproti 19,74 % respondentů, kteří ji sledují pouze o víkendu a prázdninách. Nejvíce a to 31 % dotazovaných, ji však sleduje každý den. Nejastěji odpovídá na dotaz kolik času sledováním televize stráví, bylo 1 až 2 hodiny.

4.1.5.3 Vliv socioekonomického statusu rodiny na volný čas

Pro účely výpočtu socioekonomického statusu rodiny jsem přidala bodovou váhu jednotlivým možnostem odpovědí u otázek č. 10, 11, 12, 13 a 14. Nejvyšší součet bodů za odpovědi na všech 5 otázek, znamená vysokou životní úroveň a naopak.

Tabulka č. 13 Seznam přidělených vah jednotlivým odpovědím

Jezdíte na rodinné dovolené?	Body
Ano, každoročně, v letní i zimní sezóně	200
Ano, každoročně, v letní sezóně	100
Ano, každoročně, v zimní sezóně	100
Ano, každoročně, mimo hlavní sezónu	75
Ano, ale ne každoročně	25
Ne, nejedeme	10

Kam jezdíte na dovolenou?	Body
Zahraničí	300
Zahraničí, tuzemsko	200
Tuzemsko	100
Nejezdíme	10

Kolik máte v rodině osobních vozů?	Body
7	300
6	250
5	225
4	200
3	150
2	100
1	50
0	10

Máte svoje vlastní auto?	Body
Ano	25
Ne	0

Jak byste charakterizoval/a flivotní úroveň vaší rodiny?	Body
Máme velmi vysokou flivotní úroveň	300
Máme celkem dobrou flivotní úroveň	200
Naše flivotní úroveň je spíše nízká	100
Naše flivotní úroveň je velmi nízká	10

Zdroj: [vlastní zpracování]

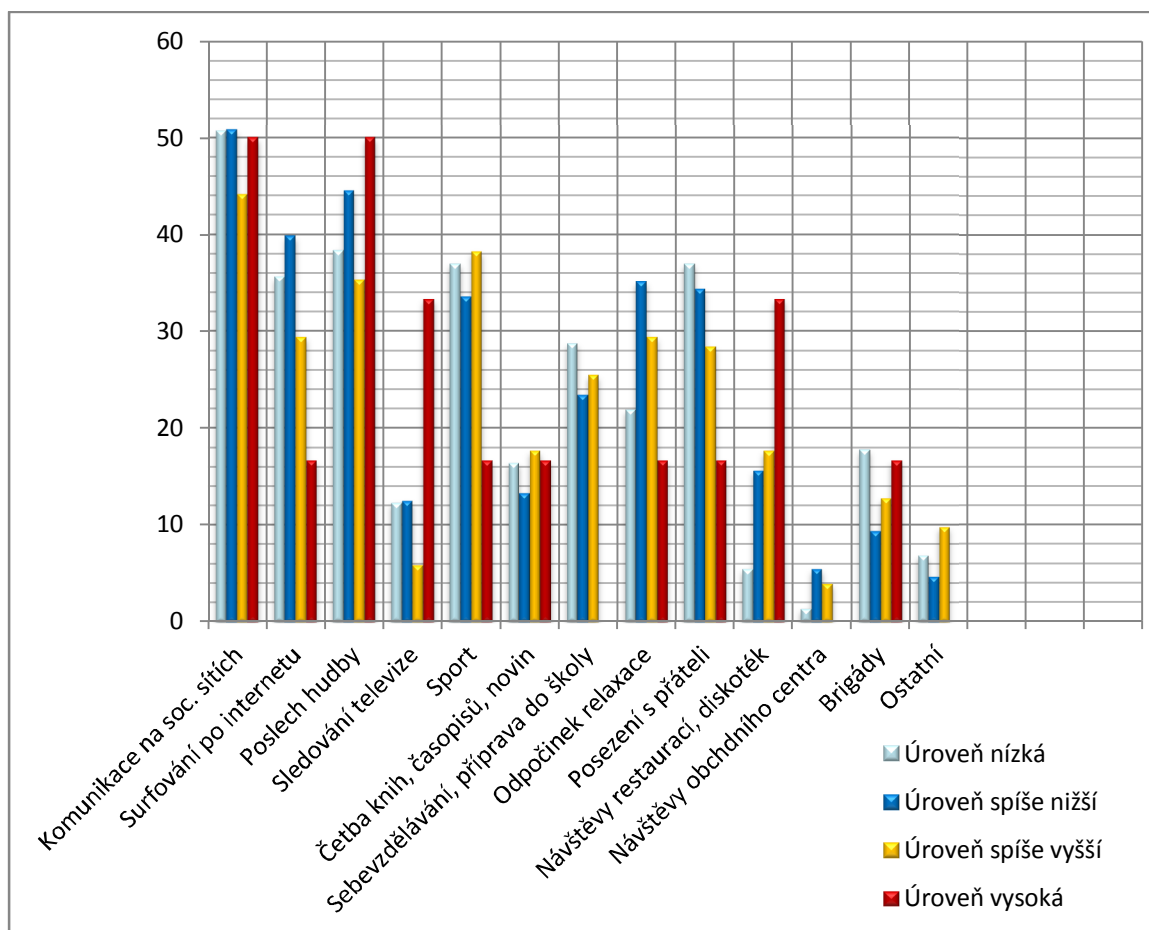
V následující kontingenční tabulce jsou respondenti porovnáváni podle flivotní úrovně, a podle toho, jaký uvedli nejastější způsob trávení volného času. flivotní úroveň jsem rozdělila podle bodů na čtyři kategorie.

Tabulka 14. Vyhodnocení bodování flivotní úrovně a způsobu trávení volného času (v %)

	Úroveň nízká	Úroveň spíše nízká	Úroveň spíše vysoká	Úroveň vysoká
Způsob trávení volného času	Bod 30 - 300	Bod 301 - 600	Bod 601 - 900	Bod 901 - 1125
Komunikace na sociálních sítích	50,68	50,78	44,12	50
Surfování po internetu	35,62	39,84	29,41	16,67
Poslech hudby	38,36	44,53	35,29	50
Sledování televize	12,33	12,5	5,88	33,33
Sport	36,98	33,59	38,24	16,67
Čtení knih, časopisů, novin	16,44	13,28	17,65	16,67
Sebevzdělávání, příprava do školy	28,77	23,43	25,49	0
Odpočinek, relaxace	21,92	35,16	29,41	16,67
Posezení s přáteli	36,98	34,38	28,43	16,67
Návštěvy restaurací, diskoték, zábav	5,48	15,63	17,65	33,33
Návštěvy obchodního centra, nakupování	1,37	5,47	3,92	0
Brigády	17,81	9,38	12,75	16,67
Ostatní	6,85	4,69	9,80	0
Celkem 309 respondent	23,62	41,42	33,01	1,95

Zdroj: [vlastní zpracování]

Graf . 12 Trávení volného času dle životní úrovně

Zdroj: [vlastní zpracování]

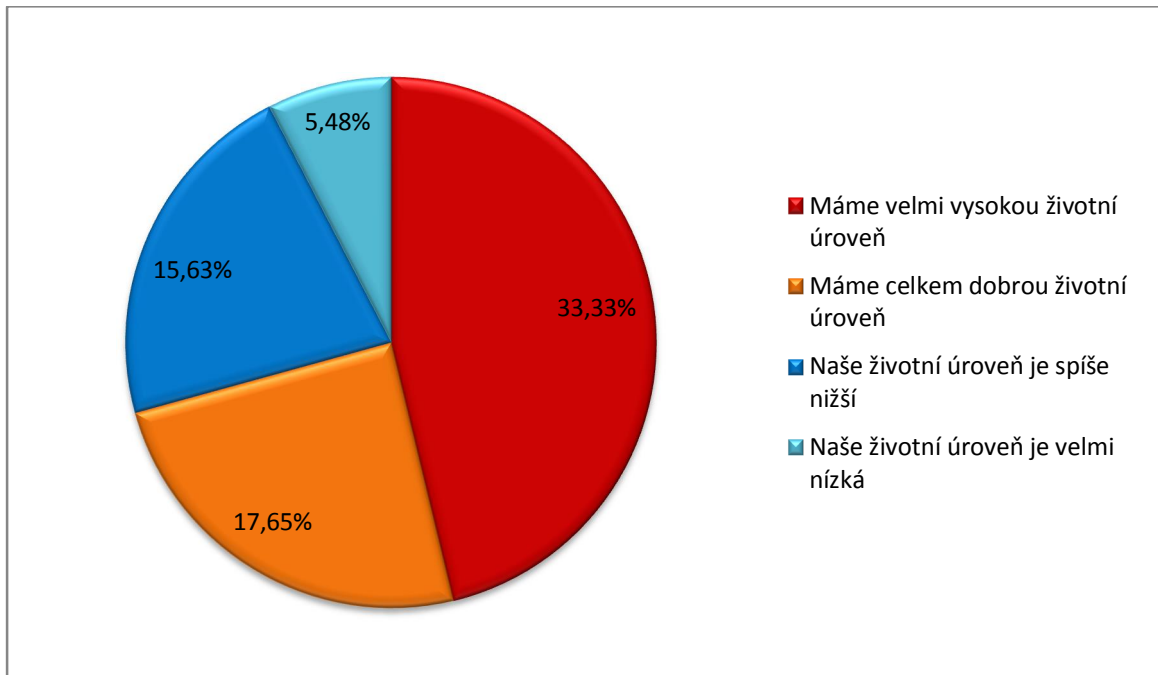
V grafu je možno vidět pozoruhodnou věc. Hned t i možnosti trávení volného času a to sebevzdělávání, návštěvy obchodního centra a ostatní nevedl ani jeden z respondentů, kteří dle bodů dosáhli na nejvyšší úroveň. Naopak, kde tato životní úroveň výrazně přesahuje nižší úroveň, je poslech hudby, sledování televize a návštěvy restaurací, diskoték a zábav. Studenti, dle bodů s nízkou úrovní, nejvíce ze všech úrovní uváděli posezení s přáteli, sebevzdělávání a brigády. Co se týče komunikace na sociálních sítích, zde jsou poměry téměř vyrovnané.

Hypotéza . 6

Mládeři z rodin s vyšším socioekonomickým statusem častěji navštěvují restaurace, diskotéky a zábavy.

Zde jsem vycházela opřít z tabulky . 14

Graf . 13 Zastoupení socioekonomických skupin u uvedené možnosti návštěvy restaurace, diskotéky a zábav

Zdroj: [vlastní zpracování]

Hypotéza . 6 se potvrdila.

Mládeři z rodin s vysokou životní úrovní navštěvují restaurace, diskotéky a zábavy opravdu častěji než mladí z ostatních socioekonomických skupin. A to až o polovinu. Roli zde jistě hraje výše kapesného a také životní způsob.

4.1.5.4 Finanční aspekt

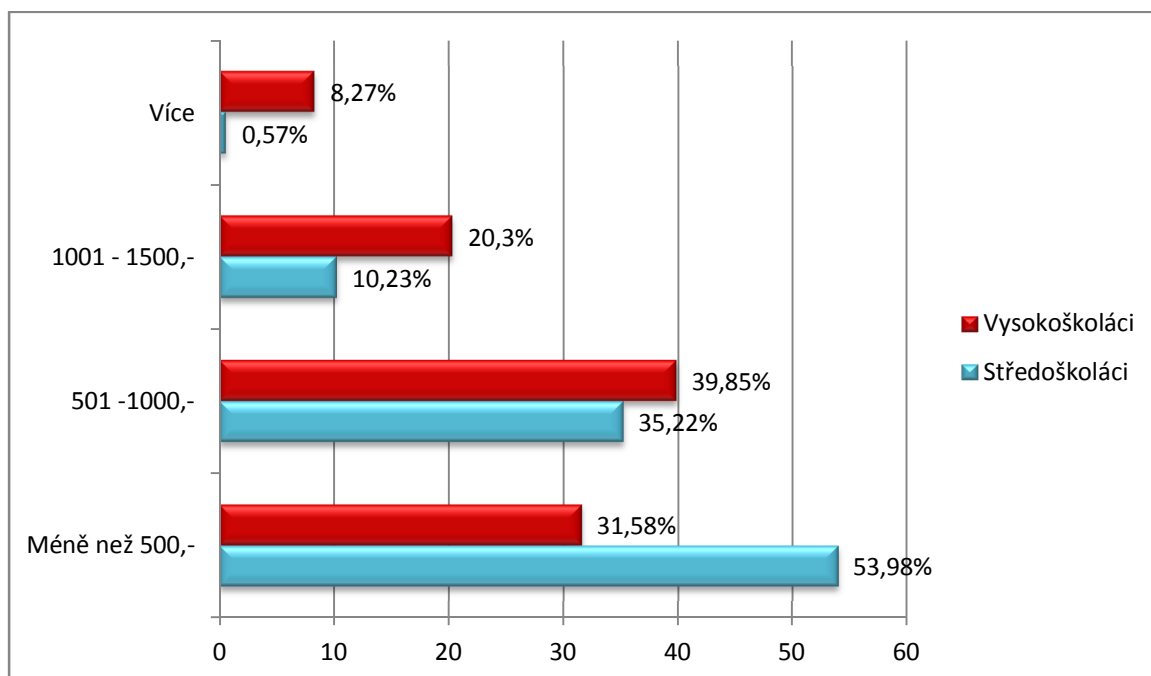
V této kapitole se v rámci finančního aspektu trávení volného času. Porovnávala jsem výše vynakládaných finančních prostředků na volnočasové aktivity středně- a vysoko- a vysokokolák. Také jsem zjišťovala, jestli jim tyto prostředky stačí, nebo zda vidí jejich výši jako překážku při výběru způsobu trávení volného času.

Tabulka 15 Finanční částky utracené za volnočasové aktivity

Finanční částky utracené za volnočasové aktivity	Středně- a vysokokoláci		Vysoko- a vysokokoláci	
	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)
Méně než 500,-	95	53,98	42	31,58
501 - 1000,-	62	35,22	53	39,85
1001 - 1500,-	18	10,23	27	20,31
Více	1	0,75	11	8,27
Celkem	176	100	133	100

Zdroj: [vlastní zpracování]

Graf 14 Porovnání finančních částek utracených za volnočasové aktivity

Zdroj: [vlastní zpracování]

Více než polovina středně- a vysokokolácké mládeže, a to 53,98 %, utratí za volnočasové aktivity méně než 500,-, stejnou částku utratí 31,58 % vysoko- a vysokokolák. Nejvíce

procento vysoko-kolák 39,85 % pak utratí v rozmezí 501 ó 1000 K m sí n . Tuto ástku uvedlo také 35,22 % st edo-kolák . 20 % respondent studujících vysokou -kolu utratí m sí n ve volném ase 1001 ó 1500K , st edo-kolák pak o polovinu mén . Více neff 1500 K pak utratí 8,27 % vysoko-kolák a jen 0,57 % st edo-kolák . Je tedy zcela z ejmé, fe vysoko-koláci disponují výrazn více pen zi na volný as.

Hypotéza .7

V t-in student se zdá vý-e kapesného nedostate ná.

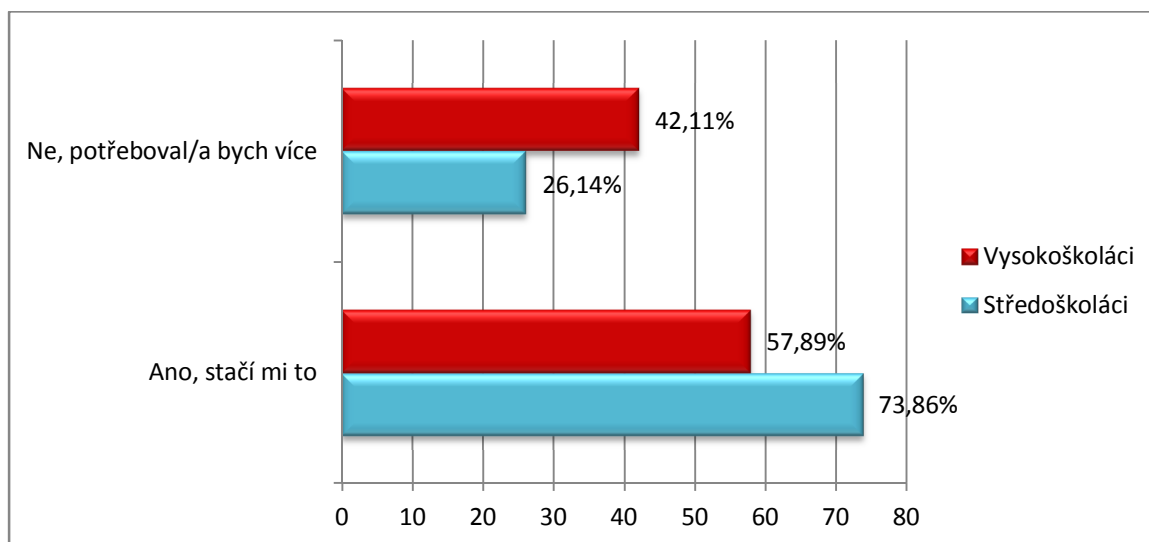
Také jsem provedla srovnání, jak jsou jednotlivé skupiny student spokojeny s vý-í finan ní ástky, kterou utratí za volno asové aktivity.

Tabulka . 16 Povaflujete ástku, kterou disponujete, za dostate nou

Považujete částku za dostatečnou	St edo-koláci		Vysoko-koláci	
	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)
Ano, sta í mi to	130	73,86	77	57,89
Ne, pot eboval/a bych více	46	26,14	56	42,11
Celkový sou et	176	100	133	100

Zdroj: [vlastní zpracování]

Graf . 15 Povaflujete ástku kterou disponujete za dostate nou

Zdroj: [vlastní zpracování]

Více jsou s finan ní ástkou, kterou mají k dispozici na volno asové aktivity spokojeni studenti st edních -kol a to v 73,86 % oproti 57,89 % vysoko-kolák .

Hypotéza . 7 se nepotvrdila.

Z výzkumu vyplynulo, že téměř 74 % st edo-kolských student ástka, kterou disponují p í volno asových aktivitách, sta í. U vysoko-kolák je to tak ka 58 %.

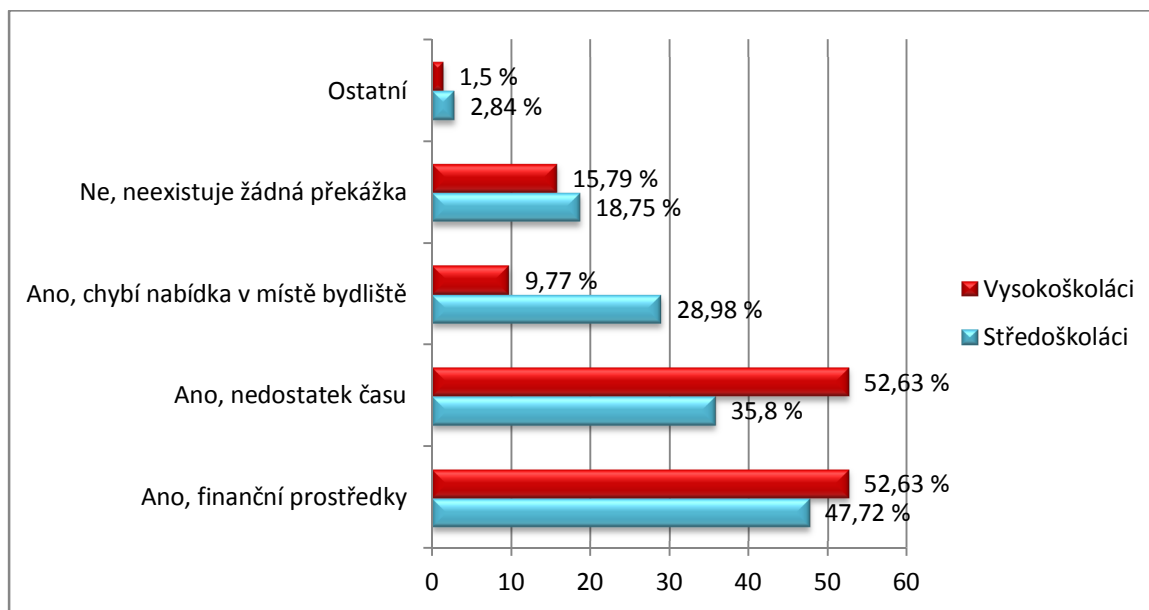
Dalším a posledním zkoumaným bodem bylo, zda existují překážky, které brání studentům trávit volný čas tak, jak by chtěli.

Tabulka 17 Existence překážek trávení volného času

Překážky trávení volného času	Stredoškolači		Vysokoškolači	
	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)
Ano, finanční prostředky	84	47,72	70	52,63
Ano, nedostatek času	63	35,80	70	52,63
Ano, chybí nabídka v místě bydliště, ve škole	51	28,98	13	9,77
Ne, neexistuje žádná překážka	33	18,75	21	15,79
Ostatní	5	2,84	2	1,5
Celkem respondent	176		133	

Zdroj: [vlastní zpracování]

Graf 16 Existence překážek trávení volného času

Zdroj: [vlastní zpracování]

Stredoškolači i vysokoškolači spatřují největší problém ve finančních prostředcích. V návaznosti na předchozí graf 5, ze kterého vyplynulo, že 26 % stredoškolačů a 42 % vysokoškolačů by potřebovalo více finančních prostředků, lze říci, že struktura volného času by byla zcela jiná, kdyby studenti disponovali vyššími částkami, které by mohli použít na volnočasové aktivity. Studenti vysokých škol také jako stejnou velkou překážku uvádí nedostatek volného času a to také 52,63 % z nich. Veliký procentní rozdíl je v

nespokojenosti s nabídkou volnočasových aktivit. Tuto pékážku uvedlo o 20 % více
stredo-kolák než vysoko-kolák, což je asi tím, že vysoké školy sídlí ve velkých městech,
kde je větší výběr možností jak strávit volný čas. Zajímavé byly i pékážky, které mají
možnost napsat Ti, co si nevybrali mezi pékážkami uvedenými, 3 z 309 odpovědí, že
jim brání vlastní lenost, což je možná důsledek pévážně pasivního trávení volného času.

5 Závěr

Cílem mé bakalářské práce na téma Studenti a volný čas byla komparace způsobů trávení volného času u studentů středních a vysokých škol. Důležitým cílem bylo prozkoumat strukturu volného času, zda se liší trávení volného času podle věku a vzdělání, jaký má vliv socioekonomický status rodiny a jaký je finanční aspekt trávení volného času u mladých lidí.

V dnešní době strukturu volného času studující mládež tvoří převážně pasivní činnosti. Největší část času zaujímá poslech hudby, a to také z toho důvodu, že hudba provází mladé po celý den například ve veřejných prostorách jako kulisa. Mobilní telefony a sluchátka k dnešní mládeži neodmyslitelně patří. Dalším fenoménem doby jsou sociální sítě. Denně je navštíveno téměř 80 % z těch, co internet využívají, a jak uvedli v dotazníku, u internetu stráví 40 % studentů až 3 hodiny denně. Nezanedbatelný díl má ve volném čase také odpočinek, dále sebevzdělávání a příprava do školy. V poslední době se také stále větší oblibě tráví volný čas posezením s přáteli. Tuto možnost uvedlo 33 % dotazovaných studentů. Naopak klesá zájem o čtení knih, tímto časem tráví své volno jen 13 % středně- a 19 % vysokoškolských. Troufám si říci, že na tom, že mládež je stále více pasivní, má velký podíl povinná školní úloha.

Aktivně, sportem tráví svůj volný čas o něco více vysokoškoláci, a to 41 % oproti středněškolákům, kterých sportuje 32 %.

Volného času ve všední den má mládež zdá se dostatek, 3-6 hodin uvedlo 76 % středněškoláků a 57 % vysokoškoláků. O víkendu pak počet hodin volného času značně narůstá, 6-15 hodin má 61 % středněškoláků a 62 % vysokoškoláků.

Změna trendu od aktivního trávení volného času k pasivnímu přišla s nástupem moderních informačních technologií. Již zmíněná sociální sítě, surfování po internetu, hraní her nebo sledování filmů přitáhlo pozornost většiny mladých lidí a přitáhlo je na celé hodiny k počítačům. To zejména také ovlivnilo pokles oblíbenosti sledování televize, nebo z výzkumu vyplynulo, že 24 % studentů nesleduje televizi vůbec.

Velký vliv má také socioekonomický status rodiny. Počítače jsou již dnes dostupné široké veřejnosti, náklady na internet zanedbatelné a tak mladí lidé ze sociálně slabších rodin tráví více volný čas právě u počítače. Ve srovnání s poplatky za členství v nějakém sportovním klubu, za nákup sportovního vybavení nebo v hledání vhodného sportovního zařízení v místě bydliště je internet téměř zadarmo a lehce dostupný. Dále se mi

výzkumem potvrdilo, že mládež z rodin s nižší životní úrovní méně často navštěvuje restaurace a diskotéky, než mladí z rodin s vysokou životní úrovní.

Dležitou roli hraje také finanční aspekt. Nejvíce procento středokoláků (54 %) utratí za volnoasové aktivity méně než 500 Kč měsíčně, nejvíce vysokokoláků (40 %) utratí 501-1000 Kč měsíčně.

Avšam vidí sama mládež nejvíce překážky, které jí brání trávit volný čas tak, jak by si představovala? Problém spatřuje v nedostatku volného času, a také, hlavně u středokoláků, chybí nabídka volnoasových aktivit v místě bydliště nebo ve škole. Překážkou jsou pro obě skupiny studentů také finanční prostředky, přestože přes 74 % středokoláků a 58 % vysokokoláků uvedlo, že jim finanční částka, kterou měsíčně disponují, stačí, zejména v případě vyšších částek volili jiné způsobů trávení volného času. Jen pro 16 % středokoláků a 19 % vysokokoláků neexistují žádné překážky.

Závěrem by se dalo říci, že studenti středních a vysokých škol tráví svůj volný čas velice podobnými způsoby. Snad jen poslech hudby více preferují mladší studenti a brigádu si ve svém volnu časě sjednávají vysokokoláci. Všeobecný rozdíl však mezi skupinami studentů není.

6 Seznam poufíté literatury

6.1 Literatura

BURIÁNEK, Ji í. *Sociologie*. 3. Praha : Fortuna, 2008. 144 s. ISBN 978-80-7373-028-4.

IHOVSKÝ, Jaroslav. *Sociologický výzkum*. Olomouc, 2006. 41 s. Studijní text. Fakulta t lesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: p íru ka pro ufvivatele*. 3. Praha : Karolinum; Univerzita Karlova, 2000. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.

DUMAZEDIER, Joffre. *Vers une civilisation du loisir*. Paris : Éditions du Seuil, 1962. 326 s.

FORET, Miroslav. *Marketingový pr zkum*. 1. Brno : Computer Press, a.s., 2008.121 s. ISBN 978-80-251-2183-2.

JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. 1. Praha : Portál, s.r.o., 2001. 285 s. ISBN 80-7178-535-0.

JANDOUREK, Jan. *Úvod do sociologie*. 1. Praha : Portál, s.r.o., 2003. 231 s. ISBN 80-7178-749-3.

JEDLI KA, Richard a kol. *D ti a mládefl v obtífných fivotních situacích: Nové pohledy na problematiku fivotních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. 1. Praha : Themis, 2004. 478 s. ISBN 80-7312-038-0.

JURAJDOVÁ, Jana. *Mládefl a volný as*. Olomouc, 2012. 60 s. 1. Bakalá ská práce. Universita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Zuzana Tichá,PhD.

KUBÁTOVÁ, Helena. *Sociologie fivotního zp sobu*. 1. Praha : Grada Publishing, a.s., 2010. 272 s. ISBN 978-80-247-2456-0.

MACEK, Petr. *Adolescence*. 2. Praha : Portál, s.r.o., 2003. 141 s. ISBN 80-7178-747-7.

MATOUŠEK, Old ich; KROFTOVÁ, Andrea. *Mládefl a delikvence*. 2. Praha : Portál, s.r.o., 2003. 340 s. ISBN 80-7178-771-X.

MELGOSA, Julián. *fít naplno: Kniha o dospívání*. 1. Praha : Advent-Orion, s.r.o., 2000. 191 s. ISBN 80-7172-300-2.

NOVÝ, Ivan a kol., *Sociologie pro ekonomy*. 1. Praha : Grada Publishing, s.r.o., 1997. 164 s. ISBN 80-7169-433-9.

PELIKÁN, Ji í. *Výchova pro fivot*. 1. Praha : ISV ó nakladatelství, 1997. 108 s. ISBN 80-85866-23-4.

PR CHA, Jan; WALTEROVÁ, Eli-ka; MARE™, Ji í. *Pedagogický slovník*. 1. Praha : Portál, s.r.o., 1995. 292 s. ISBN 80-7178-029-4.

Í AN, Pavel. *Cesta flivotem: vývojová psychologie*. 2. Praha : Portál, s.r.o., 2006. 390 s. ISBN 80-7367-124-7.

SAK, Petr; SAKOVÁ, Karolína. *Mládefl na k iflovatce. Sociologická analýza postavení mládefle ve spole nosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. 1. Praha : Svoboda servis, 2004. 240 s. ISBN 80-86320-33-2.

SAK, Petr. *Prom ny eské mládefle*. 1. Praha : Petrklí , 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie 2: Dosp lost a stá í*. 1. Praha : Karolinum; Univerzita Karlova 2007.461 s. ISBN 978-80-246-1318-5.

WEBER, Erich. *Das Freizeitproblem*. München: Reinhardt, 1963. 359 s.

ZICH, František. *Sociologický výzkum* 1. Praha : Svoboda, 1976. 269 s. ISBN 25-129-76..

6.2 Elektronické zdroje

DUBSKÝ, Vladimír. *Srovnávací analýza výzkumu zájmu d tí a mládefle ve volném ase a moftnosti jejich realizace* [Online]. 1994. [Citace: 17. 12 2012.]. Dostupné na: <http://www.vyzkum-mladez.cz/registr_detail.php?kod=&lang=CZ&id=23>.

Euroskop.cz. *Vzd lávací programy EU*. [Online]. [Citace: 13. 04 2013.] Dostupné na: <http://www.euroskop.cz/612/sekce/vzdelavaci-programy-eu/>.

FRAN K, Petr. *Maslowova pyramida lidských pot eb*. . [Online] 2.3.2011. [Citace: 20. 12 2012.] Dostupné na: <http://www.filosofie-uspechu.cz/maslowova-pyramida-lidskych-potreb/>.

JÍRA, Ond ej. *D tí, mládefl a volný as*. [Online] 1997. [Citace: 17. 12 2012.] Dostupné na: <http://www.vyzkum-mladez.cz/registr_detail.php?kod=&lang=CZ&id=50>.

MITTELBACH, Jan. *Mládefl v Británii nem fle flít bez webu*. [Online]. 2012. [Citace: 13. 04 2013.] Dostupné na: <<http://tech.ihned.cz/c1-38662900-mladez-v-britanii-nemuze-zit-bez-webu>>.

ONDRU^T KOVÁ; PELKA. *Mládefl na prahu 3. tisíciletí*. [Online] 2000. [Citace: 15. 12 2012.] Dostupné na: <http://www.vyzkum-mladez.cz/registr_detail.php?kod=&lang=CZ&id=15>.

STEJSKALOVÁ, Klára. *Jak tráví N mci nejrad ji volný as? Sledováním televize a posloucháním rádia*. [Online] 2012. [Citace: 13. 04 2013.] Dostupné na: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/jak-travi-nemci-nejradeji-volny-cas-sledovanim-televize-a-poslouchanim-radia--1104072>.

^T TURSOVÁ, Tereza; BOCAN, Miroslav. *Aktuální problémy mladé generace R*. [Online] srpen 2006. [Citace: 17. 12 2012.] Dostupné na: <http://www.vyzkum-mladez.cz/registr_detail.php?kod=&lang=CZ&id=64>.

ZICH, František. *Metody sociologického výzkumu*. [Online] 8. 2 2012. [Citace: 16. 12 2012.] Dostupné na: <https://is.vsfs.cz/el/.../Metody_sociologickeho_vyzkumu.1pptx.pptx>.

7 Seznamy

7.1 Tabulky

TABULKA Č. 1 DESET NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH HODNOT PRO MLADOU GENERACI	16
TABULKA Č. 2 PŘEHLED ČINNOSTÍ VE VŠEDNÍ DEN A O VÍKENDU V % NA ČR, N=692 DOTAZOVANÝCH, 15-29 LET	24
TABULKA Č. 3 VOLNÝ ČAS VE VŠEDNÍ DEN.....	37
TABULKA Č. 4 VOLNÝ ČAS O VÍKENDU.....	38
TABULKA Č. 5 POROVNÁNÍ STŘEDOŠKOLÁKŮ A VYSOKOŠKOLÁKŮ (SPORT, BRIGÁDY)	39
TABULKA Č. 6 STRUKTURA VOLNÉHO ČASU (V HODINÁCH ZA TÝDEN)	41
TABULKA Č. 7 POROVNÁNÍ CHLAPCŮ A DÍVEK (SPORT, POSLECH HUDBY, HRANÍ HER)	43
TABULKA Č. 8 POSEZENÍ S PŘÁTELI	45
TABULKA Č. 9 VYUŽÍVÁNÍ INTERNETU.....	47
TABULKA Č. 10 ČAS STRÁVENÝ NA INTERNETU.....	48
TABULKA Č. 11 JAK ČASTO SLEDUJETE TELEVIZI?	50
TABULKA Č. 12 HODINY DENNĚ STRÁVENÉ SLEDOVÁNÍM TELEVIZE	51
TABULKA Č. 13 SEZNAM PŘIDĚLENÝCH VAH JEDNOTLIVÝM ODPOVĚDÍM	52
TABULKA Č. 14 VYHODNOCENÍ BODOVÁNÍ ŽIVOTNÍ ÚROVNĚ A ZPŮSOBU TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU (V %).....	53
TABULKA Č. 15 FINANČNÍ ČÁSTKY UTRACENÉ ZA VOLNOČASOVÉ AKTIVITY	56
TABULKA Č. 16 POVAŽUJETE ČÁSTKU, KTEROU DISPONUJETE, ZA DOSTATEČNOU	58
TABULKA Č. 17 EXISTENCE PŘEKÁŽEK TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU	59

7.2 Grafy

GRAF Č. 1 POROVNÁNÍ ZPŮSOBŮ TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU STŘEDOŠKOLÁKŮ A VYSOKOŠKOLÁKŮ	36
GRAF Č. 2 VOLNÝ ČAS VE VŠEDNÍ DEN	37
GRAF Č. 3 VOLNÝ ČAS O VÍKENDU	38
GRAF Č. 4 POROVNÁNÍ STŘEDOŠKOLÁKŮ A VYSOKOŠKOLÁKŮ (SPORT, BRIGÁDY)	39
GRAF Č. 5 STRUKTURA VOLNÉHO ČASU (V HODINÁCH ZA TÝDEN).....	42
GRAF Č. 6 POROVNÁNÍ CHLAPCŮ A DÍVEK (SPORT, POSLECH HUDBY, HRANÍ HER).....	44
GRAF Č. 7 JAKÝM ZPŮSOBEM NEJČASTĚJI TRÁVÍTE SVŮJ ČAS	46
GRAF Č. 8 VYUŽÍVÁNÍ INTERNETU	47
GRAF Č. 9 ČAS STRÁVENÝ NA INTERNETU	48
GRAF Č. 10 JAK ČASTO SLEDUJETE TELEVIZI?	50
GRAF Č. 11 HODINY DENNĚ STRÁVENÉ SLEDOVÁNÍM TELEVIZE.....	51
GRAF Č. 12 TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU DLE ŽIVOTNÍ ÚROVNĚ	54
GRAF Č. 13 ZASTOUPENÍ SOCIOEKONOMICKÝCH SKUPIN U UVEDENÉ MOŽNOSTI NÁVŠTĚVY RESTAURACE, DISKOTÉKY A ZÁBAV.....	55
GRAF Č. 14 POROVNÁNÍ FINANČNÍCH ČÁSTEK UTRACENÝCH ZA VOLNOČASOVÉ AKTIVITY.....	56
GRAF Č. 15 POVAŽUJETE ČÁSTKU KTEROU DISPONUJETE ZA DOSTATEČNOU.....	58
GRAF Č. 16 EXISTENCE PŘEKÁŽEK TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU.....	59

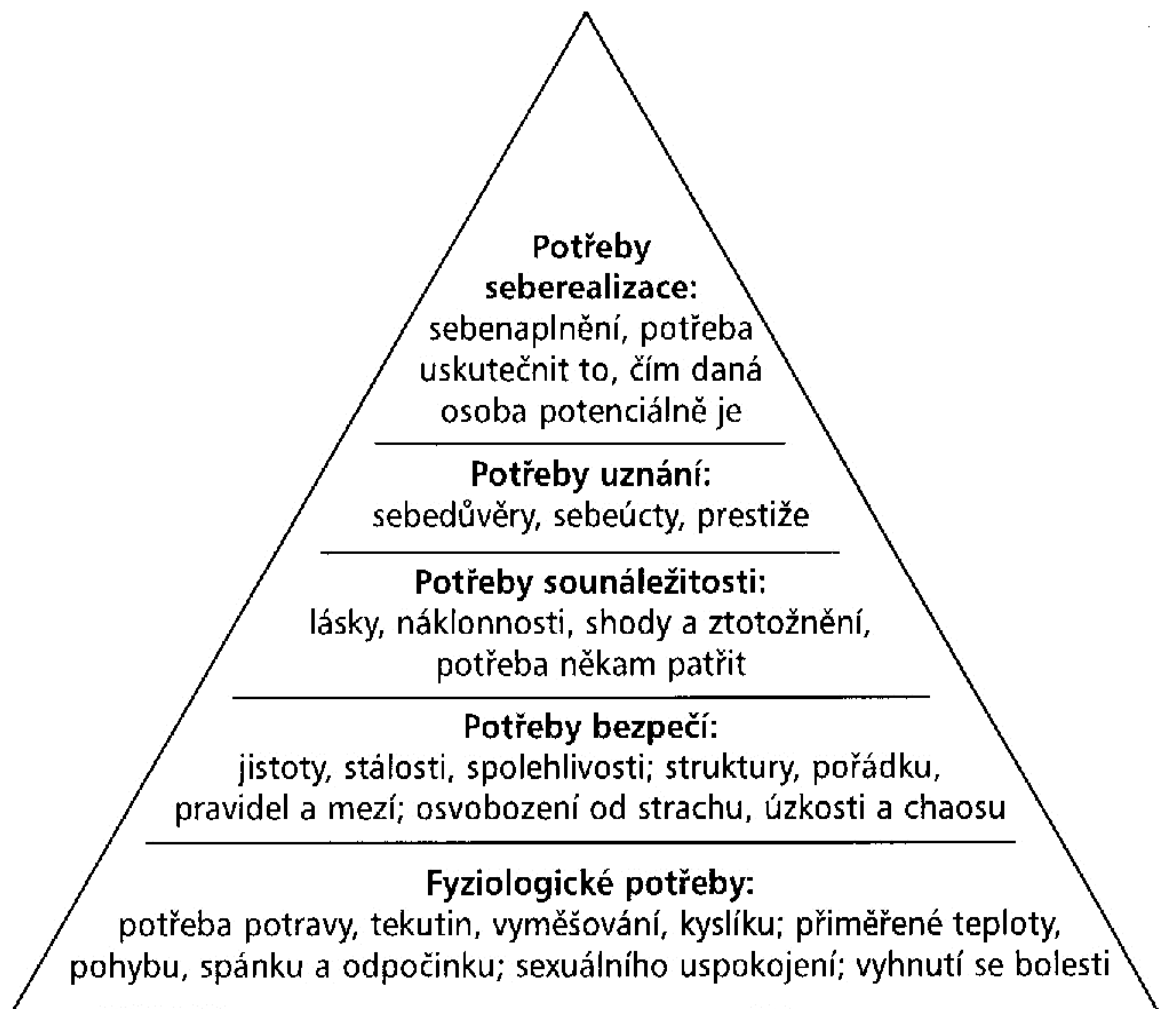
8 Přílohy

Příloha . 1 Maslowova pyramida lidských potřeb

Příloha . 2: Porovnání způsobů trávení volného času studentů edo-kolák a vysoko-kolák

Příloha . 3 Dotazník

8.1 Maslowova pyramida lidských potřeb

Zdroj: FRAN K, Petr. *Maslowova pyramida lidských potřeb*. [Online] 2.3.2011. [Citace: 20. 12 2012.] Dostupné na: <http://www.filosofie-uspechu.cz/maslowova-pyramida-lidskych-potreb/>.

8.2 Porovnání způsobů trávení volného času středoškoláků a vysokoškoláků

Způsob trávení volného času	Středoškoláci		Vysokoškoláci	
	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST (%)
Komunikace na sociálních sítích	87	49,43	63	47,37
Surfování po internetu	63	35,79	45	33,83
Poslech hudby	82	46,59	42	31,58
Sledování televize	18	10,23	15	11,28
Sport	56	31,81	55	41,35
Čtení knih, časopisů, novin	23	13,07	25	18,80
Sebezdělavání, příprava do školy	44	25	33	24,81
Odpočinek, relaxace	51	28,98	41	30,83
Posezení s přáteli	52	29,55	49	36,84
Návštěvy v restauracích, diskotékách, zábavě	30	17,05	14	10,53
Návštěvy v obchodním centru, nakupování	6	3,41	6	4,51
Brigády	14	7,95	25	18,80
Ostatní	12	6,82	9	6,77
Celkem středoškolák	176		133	

Zdroj: [vlastní zpracování]

3) Kolik času denně pro měrně strávíte u internetu?

Méně než 1 hodinu

1 -2 hodiny

2 -3 hodiny

Více (uveďte kolik) í

Nevyužívám internet denně, ale (uveďte jak často) í í í í í í í í í í í í í í í í í ..

4) K čemu nejčastěji internet využíváte?(můžete vybrat až 3 možnosti)

Příprava do školy

Návštěva sociálních sítí (Facebook, Twitter)

Hraní her

Poslech muziky

Chat, skype

E-mail

Vyhledávání informací

Jiné (uveďte) í í í í í í í í í í í í í ...í í í í í í í í í í í í í í í í í

5) Jak často sledujete televizi?

Každý den

Každý pracovní den

Každý druhý den

O víkendu a prázdninách

Nesleduji televizi vůbec

6) Pokud sledujete televizi, kolik času pro měrně u ní strávíte?(pokud televizi nesledujete, otázku vynechte)

Méně než 1 hodinu

1 -2 hodiny

2 -3 hodiny

Více (uveďte kolik) í

7) Existují problémy, které Vám brání trávit volný čas tak, jak byste chtěli/a?
(můžete vybrat až 3 možnosti)

Ano, nedostatek času

Ano, finanční problémy

Ano, chybí nabídka v místě bydliště, ve škole

Ne, neexistuje žádná překážka

Existuje jiná překážka (uveďte jaká) í .

8) Kolik peněz měsíčně utratíte za volnočasové aktivity?

Méně než 500,-

501 - 1000,-

1001 - 1500,-

Více (uveďte kolik) í

9) Považujete tuto částku za dostatečnou?

Ano, stačí mi to

Ne, potřeboval/a bych víc (uveďte kolik) í ..

10) Jezdíte na rodinné dovolené?

Ano, každoročně, v letní sezóně

Ano, každoročně, v zimní sezóně

Ano, každoročně, v letní i zimní sezóně

Ano, každoročně, mimo hlavní sezónu

Ano, ale ne každoročně

Ne, nejezdíme

11) Kam jezdíte na dovolenou?

Tuzemsko

Zahraničí

Nejezdíme

12) Kolik máte v rodině osobních vozů ?

(Uveďte počet) í

13) Máte svoje vlastní auto?

Ano

Ne

14) Jak byste charakterizoval/a životní úroveň Vaší rodiny?

Máme velmi vysokou životní úroveň

Máme celkem dobrou životní úroveň

Naše životní úroveň je spíše nízká

Naše životní úroveň je velmi nízká

15) Vaše pohlaví:

žena

muž

16) Kolik Vám je let?

Méně než 15 let

15 - 19

20 - 25

Více než 25 let

17) Vaše vzdělání?

Student střední školy

Student vysoké školy

Jiné í